

RP 100/2003 rd

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det i Luxemburg i oktober 2001 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, gällande etablerandet av politiska och ekonomiska förbindelser och främjande av regionalt samarbete inom de områden som hör till avtalets tillämpningsområde.

Stabiliserings- och associeringsavtalet gäller utöver frihandel den politiska dialogen mellan republiken Kroatien och Europeiska unionen. Vidare innehåller avtalet bestämmelser om utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster, betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

Avtalet innehåller också bestämmelser som anknyter till samverkan på olika områden och till utvecklande och förbättrande av till-

hörande regler. Den ledande principen är en tillnärmning och slutligen harmonisering av Kroatiens lagstiftning med Europeiska gemenskapernas regelverk. Målet är en successiv förbättring av Kroatiens beredskap för en anslutning till Europeiska unionen. I ingressen till avtalet godkänner de avtalsslutande parterna Kroatiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av fördraget om Europeiska unionen under förutsättning att Kroatien uppfyller de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993 och genomför stabiliserings- och associeringsavtalet samt i synnerhet de bestämmelser som gäller regionalt samarbete.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av till området för lagstiftningen hörande bestämmelser i avtalet. Avtalet träder i kraft när samtliga parter har godkänt det i enlighet med sina nationella förfaranden. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Målet för den i maj 1999 påbörjade stabiliserings- och associeringsprocessen har varit att i länderna i västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Serbien och Montenegro samt Kroatien) utveckla en på europeiska förfaranden och standarder baserad beredskap för att upprätthålla stabila demokratiska institutioner, befästa rättsstatsprincipen och bevara en öppen och sund ekonomi. Avsikten är att åstadkomma en likadan övergångsperiod som staterna i centrala och östra Europa genomgick innan anslutningsförhandlingarna inleddes. Stabiliserings- och associeringsprocessen förutsätter både av Europeiska unionen och av länderna i västra Balkan att de förbinder sig till målet som är fullständig integrering i unionen och att de vidtar nödvändiga åtgärder.

Stabiliserings- och associeringsavtalen är breda avtal med delad behörighet av samma typ som de Europaavtal som ingicks med länderna i centrala och östra Europa och de omfattar dels frihandel, dels politisk dialog och bestämmelser om utvidgat samarbete på flera olika områden. Däremot är avtalen inte lika brett upplagda och omfattande som EES-avtalet. Avsikten är att också i ingressen i kommande stabiliserings- och associeringsavtal nämna ländernas ställning som potentiella kandidater för EU-medlemskap.

Stabiliserings- och associeringsavtalen är avtal med delad behörighet som ingåtts med stöd av artikel 310 i EG-fördraget och som innehåller bestämmelser som både hör till gemenskapens behörighet och medlemsstaternas behörighet. Gemenskapen har exklusiv behörighet i fråga om de handelspolitiska bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalen. De flesta andra samarbetsområden i avtalet innehåller däremot frågor som också omfattas av medlemsländernas behörighet. Avtalen skall därför godkännas av såväl gemenskapen som medlemsländerna. I princip är alla avtal av samma typ, men vissa landsvisa skillnader finns dock.

Europeiska unionen har för närvarande ingått stabiliserings- och associeringsavtal med

två länder i västra Balkan (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och republiken Kroatien). Kroatien lämnade in en ansökan om medlemskap till Europeiska unionen i februari 2003. Med Albanien inleddes förhandlingar om ett stabiliserings- och associeringsavtal i januari 2003. I fråga om Bosnien och Hercegovina har kommissionen påbörjat en genomförbarhetsstudie som föregår stabiliserings- och associeringsförhandlingarna. För Serbiens och Montenegros del är följande steg när det gäller stabiliserings- och associationsavtalen ett beslut om att genomförbarhetsstudierna skall påbörjas.

Stabiliserings- och associeringsavtalet med republiken Kroatien undertecknades i Luxemburg den 29 oktober 2001. Avtalet träder i kraft när samtliga parter har godkänt det i enlighet med sina nationella förfaranden.

2. Nuläge

I väntan på att stabiliserings- och associeringsavtalet skall träda i kraft har bestämmelser som gäller handel och handelsrelaterade frågor satts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och republiken Kroatien om handel och handelsrelaterade frågor (EGT L 330, 14.12.2001, s. 3) som trädde i kraft den 1 mars 2002. Jämsides med interimsavtalet fortsätter tillämpningen av de handelsmedgivanden som lämnats med stöd av rådets förordning (EG) nr 2007/2000 om införande av särskilda handelsåtgärder för länder och territorier som deltar i eller är knutna till Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess (EGT L 240, 23.9.2000, s. 1).

Efter den socialistiska federativa republiken Jugoslaviens upplösning kartlade Finland sina bilaterala avtalsförbindelser med efterträdarstaterna. En stor del av de avtal som ingåtts med den socialistiska federativa republiken Jugoslavien hade föråldrats, och det var inte heller möjligt eller ändamålsenligt att förlänga deras giltighetstid med efterträdarstaterna efter det att Finland blivit medlem i Europeiska unionen. Med Kroatien har Finland kommit överens om tillämpning av avtalet för undvikande av dubbelbeskattning

(FördrS 59—60/1987, FördrS 34/1995). Bestämmelserna i överenskommelsen med Kroatien om visumfrihet (FördrS 23/1992) har ersatts av Schengenregelverket. Finland har också en överenskommelse med Kroatien om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar (FördrS 91—92/2002). Vidare är en överenskommelse om internationell vägtrafik som undertecknades den 21 februari 2002 aktuell.

3. Propositionens mål och de viktiga förslagen

3.1. Avtalets huvudsakliga innehåll

Stabiliserings- och associeringsavtalen omfattar utöver frihandel också politisk dialog och bl.a. bestämmelser om utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster, betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

Avtalen innehåller också bestämmelser om samverkan på olika områden och bestämmelser som avser att utveckla och förbättra motsvarande regler. Den ledande principen är en tillnärmning och slutligen harmonisering av republiken Kroatiens lagstiftning med Europeiska gemenskapernas regelverk inom de samarbetsområden som ingår i avtalet. På detta sätt vill man successivt skapa förutsättningar för Kroatien att ansluta sig till Europeiska unionen. Bestämmelserna som reglerar samarbetsområdena är mycket generella och syftet är att stödja inrättandet av institutioner på respektive område samt dessa institutioners verksamhet. Vid behov skall stabiliserings- och associeringsrådet och stabiliserings- och associeringskommittén fastställa lämpliga förfaranden för utvecklandet av samarbetet.

Genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalen övervakas av ett stabiliserings- och associeringsråd som sammanträder regelbundet och när omständigheterna kräver. Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenheter att fatta beslut inom tillämpningsområdet för avtalet. Besluten är bindande för parterna. En stabiliserings- och associeringskommitté förbereder stabiliserings- och associeringsrådets möten. Stabiliserings- och

associeringsrådet kan också överföra sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén.

3.2. Avtalets politiska betydelse

Genom stabiliserings- och associeringsavtalet upprättas en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan. Ett syfte med associeringen är att skapa en ram för dialog mellan parterna för att göra det möjligt att etablera nära politiska och ekonomiska förbindelser. Genomförandet av avtalet förbereder även Kroatien för medlemskap i Europeiska unionen. Ett mål är vidare utvidgat regionalt samarbete och ökad regional stabilitet. För etablerandet av politiska förbindelser innebär avtalet ett bättre institutionellt ramverk på multilateral nivå. Avtalet innehåller också bestämmelser om dialog på parlamentarisk nivå.

Finlands bilaterala politiska förbindelser med Kroatien har utvecklats gynnsamt. Det bör konstateras att de bilaterala politiska relationerna inte ersätts av stabiliserings- och associeringsavtalet utan att detta utgör en komplettering av dem.

3.3. Avtalets handelspolitiska betydelse

Avtalet har positiva verkningar i jämförelse med den tidigare situationen, eftersom de bilaterala handelsavtalen mellan Finland och Kroatien inte är lika omfattande som stabiliserings- och associeringsavtalet.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Avtalet upprättar ett frihandelsområde mellan parterna och har därför stor betydelse för utvecklingen av handelsutbytet mellan Europeiska unionen och Kroatien. Parternas medgivanden är dock asymmetriska till sin karaktär i den meningen att de av gemenskapen beviljade förmånerna är betydligt större än de av Kroatien beviljade förmånerna och de övergångsperioder som gemenskapen tillämpar märkbart kortare än de som tillämpas av Kroatien. I fråga om industriprodukter av-

skaffar gemenskapen tullar omedelbart när avtalet träder i kraft, medan Kroatien beviljas en övergångsperiod på sex år inom olika sektorer. Beträffande jordbruksprodukter och bearbetade jordbruksprodukter beviljar parterna varandra ömsesidiga medgivanden, dock så, att de medgivanden som gemenskapen beviljar är mer omfattande än Kroatiens medgivanden. Vidare skall stabiliserings- och associeringsrådet enligt protokoll 3 i avtalet besluta om utvidgningar av förteckningarna över de i protokollet nämnda bearbetade jordbruksprodukterna, ändringar av tullsattserna samt utökning eller avskaffande av tullkvoterna.

På området för ekonomiskt samarbete och handel erbjuder stabiliserings- och associeringsavtalet bättre möjligheter till samarbete och export även för Finland och finska företag i jämförelse med tredje länder. I detta sammanhang är det inte möjligt att bedöma vilka ekonomiska verkningar den nya typen av samarbete kommer att ha.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar med avseende på organisation eller personal. Stabiliserings- och associeringsrådets och -kommitténs möten som administrationen av avtalet medför kan skötas med nuvarande personal på det sätt som normal praxis förutsätter.

4.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har inga omedelbara miljökonsekvenser. Avtalet syftar dock till en säkrare användning av kärnenergin (artikel 102) och till att utveckla och stärka samarbetet inom området för miljö och människornas hälsa. Avtalet innehåller flera samarbetsområden inom miljövärden (artikel 103). Dessutom kan det antas att avtalet bidrar till en harmonisering av den kroatiska miljölagstiftningen med motsvarande gemenskapsrätt.

4.4. Verkningar på olika medborgargrupperns ställning

Propositionen syftar för sin del till bättre rättssäkerhet och jämlikhet på arbets- och so-

ciallagstiftningens område för sådana medborgare i de avtalsslutande staterna som vistas lagligen i landet. Avtalet förutsätter bl.a. att medborgare i stabiliserings- och associeringslandet inte får diskrimineras i fråga om t.ex. arbetsvillkor, lön eller avskedande. Avsikten är också att beakta och samordna pensionsförmåner oberoende av i vilket land arbetet utförts. Avtalet påverkar inte de regler som gäller för inresa i en medlemsstat.

5. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet. Utlåtanden om avtalet har begärts hos handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet och miljöministeriet samt Finlands Bank, folkpensionsanstalten, konkurrensverket, tullstyrelsen, utlänningsverket och Ålands landskapsstyrelse. Utlåtanden om ett utkast till regeringsproposition har begärts hos handels- och industriministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet och miljöministeriet samt Finlands Bank, folkpensionsanstalten och utlänningsverket.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Med beaktande av stabiliserings- och associeringsavtalets omfattning och det att avtalstexten i sin helhet har publicerats som bilaga till kommissionens förslag (KOM(2001) 371 slutlig — 2001/0149(AVC) till rådets och kommissionens beslut om ingående av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, i EGT C 332 E, 27.11.2001, s. 2—221, har till denna proposition utöver den egentliga avtalstexten fogats endast de bilagor och protokoll som är av betydelse för riksdagens godkännande.

Stabiliserings- och associeringsavtalets tillämpningsområde definieras i artikel 126, enligt vilken avtalet är tillämpligt på de territorier i vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stålgemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag, å ena sidan, och på Kroatens territorium, å andra sidan.

Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen har dock upphört att gälla den 23 juli 2002. Protokoll 2 om Åland i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen är med stöd av de nämnda hänvisningarna automatiskt tillämplig på det aktuella stabiliserings- och associeringsavtalet också utan ett särskilt protokoll gällande Åland.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalets innehåll

I avtalets ingress konstateras bl.a. Europeiska unionens vilja att i så hög grad som möjligt integrera republiken Kroatien i den politiska och ekonomiska huvudfåran i Europa och republiken Kroatiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap i enlighet med de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993.

Artikel 1. I artikel 1 upprättas en associering mellan Europeiska unionen och republiken Kroatien samt anges målen för associeringen.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 2—6. Artikel 2—6 innehåller de allmänna principerna för avtalet. I artikel 2 hänvisas till KSSE-slutakten från Helsingfors och Parisstadgan om demokratins och marknadsekonomins principer och respekten för de mänskliga rättigheterna. I artikel 3 hänvisas till stabiliserings- och associeringsprocessen, vars centrala faktorer är fred och goda grannförbindelser. Ingåendet och tillämpningen av stabiliserings- och associeringsavtalet bygger på Europeiska unionens kriterier och baseras på en individuell bedömning av Kroatien. Artikel 4 innehåller Kroatiens åtagande att fortsätta och främja det regionala samarbetet och de goda grannförbindelserna. Enligt artikel 5 skall associeringens övergångsperiod vara högst sex år. Stabiliserings- och associeringsrådet skall regelbundet se över tillämpningen av avtalet och genomförandet av de ekonomiska reformerna i Kroatien. I artikel 6 konstateras att avtalet är förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna, GATT 1994 och GATS.

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

Artikel 7—10. I artikel 7—10 beskrivs den politiska dialogen. Den politiska dialogen är en betydelsefull del av avtalet och hör till

EU-medlemsstaternas behörighet. Enligt artikel 7 skall parterna upprätta en politisk dialog inom ramen för avtalet som bl.a. skall främja Kroatiens fullständiga integrering i gemenskapen av demokratiska nationer och dess gradvisa närmande till Europeiska unionen. Enligt artikel 8 skall den politiska dialogen föras i stabiliserings- och associeringsrådet. Den politiska dialogen kan också föras mellan högre tjänstemän som företräder Kroatien och ordförandeskapet i Europeiska unionens råd och kommissionen, diplomatiska kontakter, inbegripet internationella forum och genom andra åtgärder som främjar den politiska dialogen. Enligt artikel 9 skall den politiska dialogen på parlamentarisk nivå föras inom ramen för den parlamentariska stabiliserings- associeringskommittén. Enligt artikel 10 kan den politiska dialogen också föras inom multilaterala ramar och på regional nivå.

AVDELNING III

REGIONALT SAMARBETE

Artikel 11—14. Artikel 11—14 innehåller bestämmelser om regionalt samarbete. I artikel 11 förbinder sig Kroatien att aktivt främja regionalt samarbete som gemenskapen kommer att stödja genom sina program för tekniskt bistånd. Kroatien skall informera gemenskapen och dess medlemsstater om republiken planerar att förstärka samarbetet. I artikel 12 bestäms att Kroatien skall inleda förhandlingar med ett land eller flera länder som redan har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal i syfte att ingå bilaterala konventioner. Konventionerna skall bl.a. inbegripa politisk dialog, upprättandet av ett frihandelsområde och samarbete i rättsliga och inrikes frågor. Dessa konventioner skall ingås inom två år efter att Kroatiens stabiliserings- och associeringsavtal har trätt i kraft. I artikel 13 bestäms att Kroatien skall bedriva regionalt samarbete med de övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen. Enligt artikel 14 får Kroatien utveckla sitt samarbete och ingå en konven-

tion om regionalt samarbete också med kandidatländerna för EU-anslutning.

AVDELNING IV

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 15. Artikel 15 innehåller bestämmelsen om upprättandet av ett frihandelsområde och fastställer övergångsperioderna. Den bastullsats på vilken de gradvisa sänkningarna skall göras skall för varje produkt vara den tullsats som faktiskt tillämpades generellt dagen före den dag då avtalet undertecknades eller den bundna tullsatsen inom ramen för WTO för år 2002, beroende på vilken som är lägst.

KAPITEL I

Industriprodukter

Artikel 16—23. I artikel 16—23 bestäms att industriprodukter från republiken Kroatien har tull- och kvotfritt tillträde till marknaden i Europeiska unionen. På motsvarande sätt får gemenskapen tull- och kvotfritt marknadstillträde i republiken Kroatien för vissa av sina produkter när avtalet träder i kraft. För känsliga produkter inom olika branscher gäller en övergångsperiod mellan ett och sex år från dagen för ikraftträdandet. Om landets allmänna ekonomiska situation och situationen inom den berörda ekonomiska sektorn tillåter förklarar sig Kroatien berett att sänka sina tullar i snabbare takt. Artikel 22 gäller den ordning som skall tillämpas på textilprodukter (protokoll 1). Artikel 23 gäller den ordning som skall tillämpas på stålprodukter (protokoll 2).

KAPITEL II

Jordbruk och fiske

Artikel 24—31. I artikel 24—31 bestäms om de arrangemang som skall gälla jordbruks- och fiskeriprodukter. I praktiken när det gäller basprodukter skall gemenskapen den dag då avtalet träder i kraft avskaffa de tullar och avgifter med motsvarande verkan som rör jordbruksprodukter (bilaga III, IV a,

IV b, IV c, IV d, IV e, IV f, V a och V b), med undantag av vissa produkter i Kombinerade nomenklaturen. Den dag då avtalet träder i kraft skall Kroatien avskaffa de importtullar som gäller de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV a och de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV b inom gränserna för de tullkvoter som anges i bilagan och för den överskjutande delen skall tullen sänkas enligt den angivna tidtabellen. De tullar som gäller för import av jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga IV c skall avskaffas gradvis inom gränserna för tullkvoterna och i enlighet med den angivna tidtabellen. I fråga om bearbetade jordbruksprodukter (protokoll 3) tillämpar gemenskapen i praktiken inga tullar och republiken Kroatien antingen inga tullar eller sänker gradvis sina tullar för var och en av produkterna. När avtalet träder i kraft skall gemenskapen avskaffa tullarna på fisk och fiskeriprodukter. Kroatien skall avskaffa alla avgifter med en verkan som motsvarar tullar på fisk och fiskeriprodukter. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka möjligheterna att lämna ytterligare medgivanden i syfte att genomföra en större liberalisering av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter. I artikel 31 bestäms att en skyddsklausul (artikel 38), som gör det möjligt att tillgripa ensidiga skyddsåtgärder om det behövs, skall tillämpas på handeln med jordbruksprodukter.

KAPITEL III

Gemensamma bestämmelser

Artikel 32—44. Artikel 32—37 innehåller de gemensamma bestämmelserna för handeln mellan parterna. I artikel 32 bestäms de gemensamma bestämmelsernas tillämpningsområde. I artikel 33 bestäms att inga nya import- eller exporttullar eller kvantitativa restriktioner får införas. Artikel 34 innehåller bestämmelser om skattemässig likvärdighet för parternas produkter. I artikel 35 konstateras att avskaffandet av importtullar också skall gälla tullar av skattemässig karaktär. Enligt artikel 36 hindrar avtalet inte upprättandet eller upprättandet av tullunioner, frihandelsområden eller ordningar för gräns-

handel. I artikel 37 regleras dumpning. Artikel 38 innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder. Artikel 39 innehåller en klausul om otillräckligt utbud.

Artikel 40 gäller statliga monopol som skall anpassas så att det fyra år efter ikraftträdandet av avtalet inte föreligger någon diskriminering mellan parterna. I artikel 41 finns en bestämmelse om ursprungsregler (protokoll 4). I artikel 42 uppräknas tillåtna restriktioner som är motiverade med hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet. Artikel 43 gäller samarbete för att minska risken för bedrägeri. Enligt artikel 44 begränsar avtalet inte tillämpningen av bestämmelserna i gemenskapsrätten på Kanarieöarna.

AVDELNING V

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITAL

KAPITEL I

Arbetstagares rörlighet

Artikel 45. Enligt artikel 45 får kroatiska medborgare som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium inte diskrimineras på grund av medborgarskap när det gäller arbetsvillkor, lön eller avskedande. Även arbetstagares makar och barn har tillträde till medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd. Undantag utgör säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 46. Enligt artikel 45.2 skall Kroatien garantera motsvarande rättigheter för medborgare i en medlemsstat som är lagligen anställda i landet samt för deras makar och barn som är lagligen bosatta i landet, om inte annat följer av de villkor och förfaringsätt som är tillämpliga i Kroatien.

Artikel 46. I artikel 46 konstateras att de möjligheter till anställning för kroatiska arbetstagare som medlemsstaterna erbjuder enligt bilaterala avtal bör bevaras och om möjligt förbättras. De andra medlemsstaterna skall undersöka möjligheten att ingå liknande avtal. Stabiliserings- och associeringsrådet

skall undersöka möjligheterna till andra förbättringar.

Finland har inte ingått några bilaterala avtal med Kroatien som skulle gälla fri rörlighet för arbetstagare.

Artikel 47. Artikel 47 innehåller bestämmelser om samordningen av de sociala trygghetssystemen, för vilken stabiliserings- och associeringsrådet fastställer lämpliga regler. Rådets bestämmelser får dock inte påverka de rättigheter och skyldigheter som enligt artikel 41 uppkommer genom bilaterala avtal mellan Kroatien och medlemsstaterna, om dessa avtal föreskriver en mer gynnsam behandling av medborgare i Kroatien eller av medborgare i medlemsstaterna.

Enligt artikel 47 skall alla perioder under vilka kroatiska arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i de olika medlemsstaterna läggas samman bl.a. med avseende på pensioner. Enligt punkt 1 andra strecksatsen kan de i strecksatsen angivna pensionerna fritt överföras enligt den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i den betalande medlemsstaten. Enligt tredje strecksatsen skall kroatiska arbetstagare få familjebidrag för sina familjemedlemmar som är bosatta på medlemsstatens territorium. I den finska versionen av avtalet finns ett översättningsfel i denna punkt som Finland har begärt att skall korrigeras (berör inte den svenska versionen). Kroatien skall för sin del ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar motsvarande rättigheter som de som anges i andra och tredje strecksatserna.

Finland har inte ingått några bilaterala trygghetskonventioner med Kroatien.

De ovannämnda bestämmelserna påverkar inte det nuvarande förfarandet vid samordningen av den sociala trygghetslagstiftningen i Finland och i Kroatien. I artikel 47 anges målet som skall genomföras genom beslut av stabiliserings- och associeringsrådet.

Även om bestämmelserna i avtalet inte direkt påverkar den nuvarande situationen, har det sedan stabiliserings- och associeringsavtalet undertecknades gjorts en ändring i gemenskapsrätten som är av betydelse för samordningen av den sociala tryggheten för kroatiska medborgare. Genom rådets förordning

(EG) nr 859/2003 har bestämmelserna om social trygghet från och med den 1 juni 2003 utvidgats till att gälla medborgare i tredje land som är lagligen bosatta i en medlemsstat och som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser. Enligt den nya förordningen skall bl.a. alla försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder som fullgjorts i en medlemsstat läggas samman och ge rätt till pension.

KAPITEL II

Etablering

Artikel 48—52. Artikel 48—55 gäller etablering. Parterna garanterar bolag, dotterbolag och filialer på varandras territorier en likvärdig behandling. Utgångspunkten är att i så stor utsträckning som möjligt eliminera diskriminering.

Artikel 53. Artikel 53 gäller stabiliserings- och associeringsrådets befogenhet att undersöka vilka åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra ett ömsesidigt erkännande av examensbevis.

Artikel 54. Artikel 54 innehåller bestämmelser om rättigheterna för utstationerade arbetstagare i nyckelställning.

Artikel 55. I artikel 55 redogörs för de avvikelser som gäller vid etablering (t.ex. omstrukturering i någon bransch). Tidsgränsen för undantagen är tre år efter den dag då avtalet träder i kraft, varefter Kroatien får införa eller bibehålla sådana endast med stabiliserings- och associeringsrådets tillåtelse och på de villkor som fastställs av detta.

KAPITEL III

Tillhandahållande av tjänster

Artikel 56. Artikel 56 innehåller bestämmelser om tillhandahållande av tjänster. I punkt 1 konstateras att parterna åtar sig att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen samt kroatiska bolag och medborgare i Kroatien som är etablerade hos en annan part än den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad. Enligt punkt 3

skall stabiliserings- och associeringsrådet senast fyra år efter att avtalet trätt i kraft vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis genomföra bestämmelserna i punkt 1.

Artikel 57. I artikel 57 bestäms att det inte skall vidtas några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållandet av tjänster i jämförelse med den situation som rådde innan avtalet trädde ikraft.

Artikel 58. I artikel 58 bestäms i fråga om landtransporter att förhållandet mellan parterna skall regleras av bestämmelserna i protokoll 6 i synnerhet när det gäller att säkerställa en oinskränkt transittrafik, tillämpningen av principen om icke-diskriminering och en gradvis harmonisering av Kroatians transportlagstiftning med gemenskapens. När det gäller internationell sjötransport åtar sig parterna att tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på afärsmässiga grunder. I fråga om ömsesidigt tillträde till marknaderna för lufttransport skall parterna ingå ett särskilt avtal efter detta avtals ikraftträdande.

KAPITEL IV

Löpande betalningar och kapitalrörelser

Artikel 59—61. I artikel 59—61 föreskrivs om regler för löpande betalningar och kapitalrörelser. I artikel 59 åtar sig parterna att i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden tillåta alla betalningar och överföringar på betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta mellan gemenskapen och Kroatien.

Enligt artikel 60 skall parterna garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning. Efter en övergångsperiod på fyra år utvidgas den fria rörligheten till att gälla portföljinvesteringar och finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år. Artikel 60 tillåter gemenskapen att vidta tidsbundna säkerhetsåtgärder som begränsar kapitalrörelser, om kapitalrörelserna under särskilda omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter vid hanteringen av valuta- eller penningpolitiken.

På samma grunder får Kroatien vidta säkerhetsåtgärder.

Enligt artikel 61 skall parterna under de fyra år som följer efter avtalets ikraftträdande vidta åtgärder för att skapa förutsättningar för en gradvis ökande tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital. Förfaringsätten fastställs av stabiliserings- och associeringsrådet.

KAPITEL V

Allmänna bestämmelser

Artikel 62—68. Artikel 62—68 innehåller allmänna bestämmelser om arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser.

I artikel 62 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. De skall inte tillämpas på verksamhet som, även om det är endast tillfälligt, är förenad med myndighetsutövning på någondera partens territorium.

I artikel 63 föreskrivs att nationella lagar och förordningar får tillämpas på fysiska personers inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor och etablering samt tillhandahållande av tjänster, under förutsättning att de inte upphäver eller begränsar fördelar som tillkommer parterna enligt detta avtal.

I artikel 64 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV också gäller bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av kroatiska bolag eller medborgare i Kroatien och gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen.

I artikel 65 föreskrivs att skatteförmåner som beviljas på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning inte omfattas av bestämmelserna i avdelning IV. Bestämmelserna skall inte heller tolkas så att de hindrar antagandet eller genomförandet av åtgärder som syftar till att förhindra skattesmitning eller skattefusk. Bestämmelserna skall inte heller förhindra parterna att skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bostadsort.

Artikel 66 innehåller bestämmelser för situationer där en eller flera medlemsstater el-

ler Kroatien har svårigheter med betalningsbalansen.

I artikel 67 föreskrivs att bestämmelserna i avdelning IV skall anpassas gradvis med hänsyn till de förpliktelser som uppkommer till följd av artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

Enligt artikel 68 skall bestämmelserna i avtalet inte hindra åtgärder för att förhindra åtgärder som gäller tredje lands tillträde till parternas marknader.

AVDELNING VI

TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNINGEN, KONTROLL AV DESS EFTERLEVAND SAMT KONKURRENSBESTÄMMELSER

Artikel 69. I artikel 69 erkänner parterna betydelsen av en tillnärmning av Kroatians gällande lagstiftning till gemenskapsrätten. Kroatien skall sträva efter att se till att dess gällande och framtida lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med gemenskapens regelverk. Tillnärmningen av lagarna skall fram till utgången av den period som anges i artikel 5, dvs. under sex år, utvidgas gradvis till att omfatta alla de delar av gemenskapens regelverk som avses i avtalet.

Artikel 70. Artikel 70 innehåller konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser. Enligt artikel 70 är alla avtal mellan företag i syfte att begränsa konkurrensen, missbruk av en dominerande ställning och allt statligt stöd som snedvrider konkurrensen oförenligt med avtalet. Förfaranden som strider mot artikeln skall utvärderas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens gällande konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna. Om undantag som gäller statligt stöd föreskrivs i punkt 3—9.

Artikel 71. I artikel 71 bekräftar parterna att de anser det viktigt att säkerställa ett lämpligt och effektivt skydd och upprätthållande av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter. Kroatien skall senast tre år efter

att avtalet träder i kraft ha uppnått en skyddsnivå för dessa rättigheter som motsvarar den som finns i gemenskapen. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att ålägga Kroatien att även ansluta sig till särskilda multilaterala konventioner på detta område. Eventuella problem skall behandlas i stabiliserings- och associeringsrådet.

Artikel 72. Artikel 72 innehåller bestämmelser om offentlig upphandling. Enligt artikel 72 anser parterna det önskvärt att påbörja tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval.

Artikel 73. Enligt artikel 73 skall Kroatien gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

Artikel 74. I artikel 74 föreskrivs om konsumentskydd. Parterna förbinder sig att samarbeta för att anpassa nivån på konsumentskyddet i Kroatien till nivån i gemenskapen.

AVDELNING VII

RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

Inledning

Artikel 75. I artikel 75 förbinder sig parterna till att befästa rättsstatsprincipen och förstärka institutionerna inom området för rättsliga och inrikes frågor. Samarbete skall särskilt inriktas på ett oberoende domstolsväsende, en förbättring av dess effektivitet och utbildning av jurister.

Samarbete beträffande fri rörlighet för personer

Artikel 76. I artikel 76 förbinder sig parterna att samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och att upprätta samarbetsramar, även på regional nivå. Samarbetet skall grundas på samråd och nära samordning samt tekniskt och administrativt bistånd.

Artikel 77. I artikel 77 föreskrivs om förebyggande och kontroll av olaglig invandring samt återtagande. Parterna enas om att sam-

arbeta och att på begäran och utan ytterligare formaliteter återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på en medlemsstats territorium. Parterna enas också om att vara beredda att ingå ett ömsesidigt avtal om särskilda skyldigheter i fråga om återtagande, inbegripet en skyldighet att återta tredje länders medborgare samt statslösa personer. Kroatien samtycker också till att ingå bilaterala avtal med enskilda medlemsstater innan Europeiska gemenskapen och Kroatien har slutit ett sådant avtal. I artikel 77 föreskrivs vidare att stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka vilka andra gemensamma insatser som kan göras för att förhindra och kontrollera olaglig invandring, inbegripet människohandel.

Ur Finlands synpunkt är inte Kroatien ett betydande ursprungsland för asylsökande. Under de senaste åren har det bara förekommit några enskilda fall. För närvarande finns det inget särskilt behov av ett avtal om återtagande.

Balkan är ett betydande genomgångsområde för den olagliga invandringen till Europeiska unionen.

Samarbete beträffande penningtvätt och olaglig narkotika

Artikel 78. I artikel 78 enas parterna om nödvändigheten att göra ansträngningar och att samarbeta i syfte att hindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet.

Artikel 79. I artikel 79 förbinder sig parterna till samarbete när det gäller bekämpning av olaglig narkotika. Målet är att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika samt en mer effektiv kontroll av kemiska prekursorer. De samarbetsmetoder som parterna kommer överens om sinsemellan och åtgärder som vidtas skall grundas på principer som anges i Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning.

Samarbete i straffrättsliga frågor

Artikel 80. I artikel 80 enas parterna om att samarbeta för att förebygga brottslighet och annan olaglig verksamhet. Samarbetet skall

bl.a. gälla förebyggande av människohandel, olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korruption, olaglig handel med narkotika, smuggling, olaglig handel med vapen och terrorism. Samarbetet förutsätter samråd och nära samordning mellan parterna. Även tekniskt och administrativt bistånd kan förekomma.

AVDELNING VIII

SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

Artikel 81—105. Artikel 81—105 behandlar samarbete på olika områden av ekonomin. Politiska handlingsprogram och andra åtgärder skall syfta till att få till stånd ekonomisk och social utveckling i Kroatien. Samarbetet skall integreras i en regional ram för samarbete och på sätt bidra till regional stabilitet. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om prioriteringar av samarbetsområden.

Samarbetsområden är: ekonomisk politik (artikel 82), statistiskt samarbete (artikel 83), bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster (artikel 84), främjande och skydd av investeringar (artikel 85), industriellt samarbete (artikel 86), små och medelstora företag (artikel 87), turism (artikel 88), tull (artikel 89), beskattning (artikel 90), samarbete på det sociala området (artikel 91), jordbruket och jordbrukets förädlingsindustri (artikel 92), fiske (artikel 93), utbildning (artikel 94), kulturellt samarbete (artikel 95), information och kommunikation (artikel 96), samarbete på det audiovisuella området (artikel 97), infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster (artikel 98), informationssamhället (artikel 99), transport (artikel 100), energi (artikel 101), kärnsäkerhet (artikel 102), miljö (artikel 103), samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling (artikel 104) samt regional och lokal utveckling (artikel 105). Bestämmelserna om samarbete inom de olika områdena är i regel generella och av målsättningskaraktär.

AVDELNING IX

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 106—109. Artikel 106—109 nämner ekonomiskt bistånd från gemenskapen i

form av gåvobistånd och lån, inbegripet lån från Europeiska investeringsbanken, som källor för ekonomiskt bistånd. I artikel 107 föreskrivs att ekonomiskt bistånd i form av gåvobistånd skall genomföras inom ramen för ett vägledande flerårigt program. De övergripande målen för biståndet, i form av institutionell uppbyggnad och investeringar, är att bidra till de demokratiska, ekonomiska och institutionella reformerna i Kroatien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. I artikel 108 föreskrivs om makroekonomiskt stöd som beviljas i undantagsfall. I artikel 109 påpekas att gemenskapens bidrag skall ges i nära samordning med bidrag från andra källor.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 110—115. Artikel 110—115 innehåller bestämmelser om stabiliserings- och associeringsrådet. Stabiliserings- och associeringsrådet skall övervaka genomförandet av avtalet. Det skall sammanträda på lämplig nivå, regelbundet och när omständigheterna så kräver. Stabiliserings- och associeringsrådet undersöker alla frågor av betydelse inom ramen för avtalet samt alla andra bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och medlemmar av den kroatiska regeringen, å andra sidan. Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta sin egen arbetsordning. Ordförändskapet skall växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för Kroatien. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken skall banken delta i rådets arbete som observatör.

Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenhet att fatta beslut i syfte att uppnå målen i avtalet. De beslut som fattas är bindande för parterna, som skall vidta de åtgär-

der som är nödvändiga för att genomföra dem. Rådet kan även utfärda rekommendationer.

Stabiliserings- och associeringsrådet utarbetar sina beslut och rekommendationer i samförstånd med parterna.

Var och en av parterna kan hänskjuta alla tvister om tillämpningen eller tolkningen av avtalet till stabiliserings- och associeringsrådet som får bilägga tvisten genom ett bindande beslut.

Stabiliserings- och associeringsrådet biträds av en stabiliserings- och associeringskommitté som skall bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och kommissionen, å ena sidan, och företrädare för Kroatien, å andra sidan. Rådet fastställer i sin arbetsordning stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, i vilka skall ingå förberedelse av stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden. Rådet kan delegera sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén. Kommittén får inrätta underkommittéer.

Artikel 116. Artikel 116 innehåller bestämmelser om en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Enligt artiklarna skall en parlamentarisk kommitté inrättas som ett forum för ledamöterna av det kroatiska parlamentet och Europaparlamentet där de kan sammanträda och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Artikel 117. I artikel 117 åtar sig vardera parten att säkerställa att parternas medborgare utan diskriminering har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ.

Artikel 118. Artikel 118 innehåller de avvikelser som tillåts.

Artikel 119. Enligt artikel 119 får de ordningar som tillämpas inom de områden som omfattas av avtalet inte ge upphov till någon diskriminering.

Artikel 120. I artikel 120 förbinder sig parterna att fullgöra sina skyldigheter enligt avtalet. Om endera parten anser att den andra har underlåtit att fullgöra en skyldighet får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör detta skall den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som er-

fordras för en grundlig undersökning av situationen.

Artikel 121. I artikel 121 föreskrivs om samråd om frågor som rör tolkningen eller tillämpningen av avtalet.

Artikel 122. Enligt artikel 122 skall avtalet inte beröra de rättigheter som garanteras genom befintliga avtal som är bindande för medlemsstaterna och Kroatien.

Artikel 123. Enligt artikel 123 skall protokollen 1—6 samt bilagorna I—VIII utgöra en integrerad del av avtalet.

Artikel 124. Enligt artikel 124 ingås avtalet på obestämd tid. Vardera parten kan säga upp avtalet, och avtalet skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för underrättelsen.

Artikel 125. I artikel 125 definieras de avtalsslutande parterna.

Artikel 126. I artikel 126 definieras avtalets tillämpningsområde.

Artikel 127. I artikel 127 bestäms vem som skall vara depositarie för avtalet.

Artikel 128. I artikel 128 föreskrivs på vilka språk avtalstexten har giltighet.

Artikel 129. I artikel 129 fastställs tidpunkten för avtalets ikraftträdande.

Artikel 130. Artikel 130 innehåller bestämmelser om ett interimsavtal mellan gemenskapen och Kroatien genom vilket vissa bestämmelser som hör till gemenskapens behörighet (fri rörlighet för varor, transport) sätts i kraft.

I de gemensamma förklaringar som utgör en bilaga till avtalet förklarar parterna sin tolkning av artiklarna 21, 29, 41, 45, 46, 58, 60, 71, och 120 samt protokoll 4. I en ensidig förklaring som utgör en bilaga till avtalet förklarar Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater sin tolkning av artiklarna 27 och 30.

2. Lagförslag

1 §. Paragrafen innehåller en bestämmelse genom vilken de bestämmelser i stabiliserings- och associeringsavtalet med Kroatien som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. De bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen behandlas nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Enligt 2 § kan närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §. Lagen föreslås träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president samtidigt som avtalet träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 129.1 i avtalet skall parterna godkänna avtalet i enlighet med sina egna förfaranden. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att godkännandeförfarandena är avslutade. Vid tidpunkten för avlåtandet av propositionen har Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Kroatien, Luxemburg, Portugal, Spanien, Sverige, Tyskland, och Österrike anmält godkännande. Det föreslås att den lag som ingår i propositionen skall träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs i förordning av republikens president samtidigt som avtalet träder i kraft för Finlands del.

Stabiliserings- och associeringsavtalet med Kroatien innehåller bestämmelser som omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet enligt 18 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Enligt 59 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland måste Ålands lagting ge sitt bifall till den föreslagna lagen om ikraftträdande.

4. Behovet av riksdagens samtycke

Stabiliserings- och associeringsavtalet med Kroatien är med avseende på behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna ett s.k. blandavtal som innehåller bestämmelser som hör såväl till gemenskapens behörighet som till medlemsstaternas behörighet. Vissa bestämmelser hör till gemenskapens exklusiva behörighet, medan andra hör till gemenskapens och medlemsstaternas delade behörighet. En del av de frågor som omfattas av avtalet hör enbart till medlemsstaternas behörighet.

Gränsen mellan gemenskapens och medlemsländernas behörighet är emellertid inte tydlig. Avtalet i sig innehåller inte någon bestämmelse om fördelningen av denna behö-

righet. En slutlig bedömning av behörighetsfördelningen är omöjlig i detta skede också av den orsaken att fördelningen av behörigheten när det gäller blandavtal i princip, förutom av omfattningen av gemenskapens behörighet, också beror på om gemenskapen fattar beslut att tillämpa annat än exklusiv behörighet vid godkännandet av avtal, och, om ett sådant beslut fattas, i vilken utsträckning denna behörighet tillämpas. Med avseende på stabiliserings- och associeringsavtalen har Europeiska unionens råd och kommissionen ännu inte beslutat att godkänna avtalen på gemenskapens vägnar. Inte heller i kommissionens förslag fastställs behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna närmare.

Däremot kan man få vägledning om behörighetsfördelningen mellan gemenskapen och medlemsstaterna genom att granska det interimsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Kroatien som gäller sättande i kraft av bestämmelserna om handel och handelsrelaterade frågor i stabiliserings- och associeringsavtalet. Rådet fattade beslut om provisorisk tillämpning av interimsavtalet med stöd av artikel 133 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Av innehållet i interimsavtalet kan man dra slutsatser om till vilka delar bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalet har ansetts höra till Europeiska gemenskapens exklusiva behörighet.

På grundval av detta har Europeiska gemenskapen exklusiv behörighet åtminstone i fråga om de bestämmelser i stabiliserings- och associationsavtalet som gäller fri rörlighet för varor (avdelning IV, bilagorna I, II, III, IV a, IV b, IV c, IV d, IV e och IV f, V a och V b, protokoll 1, 2, 3 och 4). Detsamma gäller bestämmelserna om betalningar och överföringar i anslutning till betalningsbalansen (artikel 59) och restriktiva åtgärder i anslutning till svårigheter med betalningsbalansen. Också konkurrensbestämmelserna (artikel 70) och de immateriella, industriella och kommersiella rättigheterna (artikel 71 och bilaga VIII) hör till Europeiska gemenskapens exklusiva behörighet. Gemenskapen har vidare exklusiv behörighet i fråga om de bestämmelser som gäller det ömsesidiga biståndet mellan parternas administrativa myn-

digheter i tullfrågor (artikel 89.3 och protokoll 5). Till gemenskapens exklusiva behörighet hör bestämmelserna i protokoll 6 om landtransport.

Gemenskapen har inte behörighet att föra en politisk dialog med tredje land, varför bestämmelserna om detta i avtalet (avdelning II) faller inom området för medlemsstaternas exklusiva behörighet. Dessa bestämmelser (artikel 7—10) förutsätter inte ändringar i gällande finsk lagstiftning.

Till andra än de ovan nämnda delarna faller bestämmelserna i avtalet delvis inom området för gemenskapens och delvis medlemsstaternas behörighet. Gemenskapen kan anses ha behörighet till de delar som gemenskapen har utfärdat gemensamma regler som ingår i sekundärrätten inom avtalets tillämpningsområde, eftersom medlemsstaterna enligt Europeiska gemenskapernas domstols s.k. ERTA-rättspraxis i så fall inte längre kan ingå förbindelser utanför de gemensamma institutionerna som kan påverka de aktuella reglerna eller ändra deras innebörd. En bedömning av till vilka delar behörigheten på grundval av detta har övergått från medlemsstaterna till gemenskapen förutsätter sålunda att det görs en detaljerad undersökning av till vilka delar bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalet kan påverka befintlig lagstiftning eller ändra dess innehåll i det avseende som avses enligt ERTA-rättspraxis.

Det kan dock konstateras att medlemsstaterna i betydande utsträckning har behörighet i synnerhet när det gäller bestämmelserna om rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser (avdelning V och bilaga VI och VII). Det samma gäller rättsliga och inrikes frågor (avdelning VII) och vissa områden av politiksamarbetet (avdelning VIII). Också regionalt samarbete (avdelning III), tillnärmning av lagstiftningen och kontroll av dess efterlevnad (avdelning VI) samt ekonomiskt samarbete (avdelning IX) hör åtminstone delvis till medlemsstaternas behörighet. Avtalets institutionella och andra horisontala bestämmelser (avdelning X) hör till gemenskapens behörighet till den del som de tillämpas i anslutning till tillämpningen av sådana bestämmelser som hör till gemenskapens behörighet. När det gäller frågor som faller under

medlemsstaternas behörighet, hör avtalets institutionella bestämmelser på motsvarande sätt till denna del till medlemsstaternas behörighet.

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser att denna grundlagsfästa befogenhet hos riksdagen avser alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottet skall bestämmelser i fördrag eller andra internationella förpliktelser anses höra till området för lagstiftningen 1) om de gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om de i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen skall föreskrivas i lag om de frågor som bestämmelserna gäller, eller 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd). Riksdagen skall godkänna blandavtal i enlighet med 94 § grundlagen till de delar som bestämmelserna hör till medlemsstaternas behörighet.

Avdelning IV och avdelning IX i avtalet innehåller flera bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, vilket kommenteras i det följande, och som sålunda kan kräva riksdagens samtycke. Beviljandet av befogenheter att utföra undersökningar och etablerandet av samarbete hör inte till området för lagstiftningen och kräver inte i sig lagstiftningsåtgärder, men i sak hör många av de frågor som behandlas i dessa artiklar i Finland till området för lagstiftningen.

Genomförandet av icke-diskrimineringsprincipen i artikel 45 i avtalet anknyter i Finland bl.a. till 6 § grundlagen, 2 kap. 2 § arbetsavtalslagen (55/2001) och 47 kap. 3 § strafflagen (39/1889). Utlänningars inresa

och deras vistelse och arbete i Finland regleras i utlänningslagen (378/1991). Om tillämpningen av reglerna om arbetstillstånd föreskrivs i utlänningsförordningen (142/1994) samt i den föreskrift som arbetsministeriet utfärdat med stöd av förordningen (M 2/1999). Familjemedlemmar till en arbetstagare beviljas arbetstillstånd utan arbetskraftspolitisk prövning för en tidsperiod som bestäms enligt familjens uppehållstillstånd. Permanent uppehållstillstånd beviljas efter två års vistelse i landet. En person som fått permanent uppehållstillstånd och dennes familjemedlemmar kan arbeta utan arbetstillstånd.

Även om bestämmelserna i artikel 45 inte förutsätter några lagändringar, hör de till området för lagstiftningen, eftersom de gäller omständigheter som hör samman med grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och de regleras på lagnivå i Finland.

Bestämmelserna i artikel 47 om samordning av systemen för social trygghet gäller individens rättigheter och skyldigheter. De hör samman med bestämmelserna i 19 § grundlagen om att det allmänna skall se till rättigheterna som gäller social trygghet. Bestämmelserna hör sålunda till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om etableringsrätt i gemenskapen gäller i princip inte personer och bolag från tredje länder. När en person från tredje land vill börja utöva ett yrke eller etablera ett bolag i en medlemsstat tillämpas den nationella lagstiftningen. Bestämmelserna om etablering i kapitel II anknyter till 18 § 1 mom. grundlagen enligt vilket var och en i enlighet med lag har rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 53 granskar stabiliserings- och associeringsrådet vilka bestämmelser som behövs för ömsesidigt erkännande av examina. Om erkännande av examina finns bestämmelser i flera finska lagar, bl.a. i lagen om genomförande av en generell ordning för erkännande av examina inom Europeiska gemenskapen (1597/1992). Lagen kan också tillämpas enligt vad som i fråga om behörighet och rätt att utöva ett yrke överenskomms i ett avtal som Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater ingår med en annan

part. Bestämmelsen förutsätter inte att gällande lagar ändras, men den hör till området för lagstiftningen.

Finlands nuvarande arbetstillståndspraxis uppfyller kriterierna i avtalets artikel 54 gällande utstationerade arbetstagares rätt att arbeta. Också den proposition om en totalreform av utlänningslagen som har avlåtits till riksdagen överensstämmer med bestämmelsen.

Eftersom det i Finland finns bestämmelser på lagnivå om tillhandahållandet av tjänster, hör bestämmelserna i avdelning V kapitel III för närvarande till området för lagstiftningen. I artikel 56 föreskrivs att parterna åtar sig att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och kroatiska bolag som är etablerade hos en annan part än den person för vilken tjänsterna är avsedda. Stabiliserings- och associeringsrådet inleder nödvändiga åtgärder vid ingången av övergångsperiodens andra fas. Enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) har endast sådana utländska försäkringsbolag vilkas hemstat hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet rätt att driva försäkringsrörelse i Finland inom ramen för fritt tillhandahållande av tjänster. Det innebär att de åtgärder som stabiliserings- och associeringsrådet vidtar kommer att kräva en ändring av lagen om utländska försäkringsbolag.

I artikel 60 föreskrivs om tidsbestämda åtgärder som begränsar kapitalrörelser. Enligt fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, som är bindande för Finland, är kapitalrörelser och överföring av betalningar fria. I upprättandefördraget finns emellertid en förteckning över situationer då det med avvikelse från huvudregeln är möjligt att begränsa valutarörelser. Enligt artikel 57 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen får rådet med kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen besluta om kapitalrörelser till eller från tredje land. Eventuella begränsningar av valutarörelser hör sålunda inte till den nationella behörigheten, utan till gemenskapens behörighet.

Artikel 73 gäller standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse. Bestämmelserna om standardisering, ackreditering och bedömning av över-

ensstämmelse som antagits för att garantera arbetssäkerheten hör i Finland till området för lagstiftningen och grundar sig i huvudsak på unionsrätten. Bestämmelsen i avtalet förutsätter emellertid inte några lagändringar eller andra åtgärder.

I avdelning VIII ingår bestämmelser om tull som hör till gemenskapens tredje pelare. De är emellertid så generella att de inte kräver lagändringar. Däremot är bestämmelserna som gäller samarbete sådana att de hör till området för lagstiftningen.

I artikel 81—105 fastställs olika områden för samarbetspolitiken. Etablerandet av samarbete hör inte till området för lagstiftningen och kräver inte i sig lagstiftningsåtgärder, men i sak hör många av de samarbetsområden som behandlas i artiklarna i Finland till området för lagstiftningen.

Avdelning X i stabiliserings- och associeringsavtalet innehåller bestämmelser om inrättandet av ett stabiliserings- och associeringsråd och dess verksamhet. Stabiliserings- och associeringsrådet är ett organ som skall inrättas för administreringen av avtalet och som har till uppgift att övervaka genomförandet och tillämpningen av avtalet (artikel 110). Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmar av Europeiska unionens råd och ledamöter av kommissionen, å ena sidan, och medlemmar av den kroatiska regeringen, å andra sidan (artikel 111). Medlemsstaterna är alltså representerade i rådet endast genom sin representant i Europeiska unionens råd, men när frågor som hör till medlemsstaternas behörighet behandlas får denna uttala sig för medlemsstatens räkning och i medlemsstatens namn. Stabiliserings- och associeringsrådet kan, förutom att utfärda rekommendationer, också fatta beslut som är bindande för parterna. Besluten skall fattas och rekommendationerna utfärdas i samförstånd med parterna (artikel 112). Var och en av parterna kan hänskjuta alla tvister som gäller tillämpningen eller tolkningen av avtalet till stabiliserings- och associeringsrådet. Stabiliserings- och associeringsrådet får bilägga tvisten genom ett bindande beslut (artikel 113). Stabiliserings- och associeringsrådet kan överföra en del av sina befogenheter till en stabiliserings- och associeringskommitté (artikel 114).

Med beaktande av stabiliserings- och associeringsavtalets innehåll kan man dra slutsatsen att avtalet innehåller en jämförelsevis liten möjlighet att stabiliserings- och associeringsrådets beslut kommer att gälla frågor som enligt upprättandefördragen hör till medlemsstaternas behörighet och enligt Finlands grundlag till området för lagstiftningen. Eftersom stabiliserings- och associeringsrådet som skall administrera avtalet emellertid har befogenhet att fatta beslut som binder parterna, hör bestämmelserna om inrättandet av ett stabiliserings- och associeringsråd och dess verksamhet till dessa delar till området för lagstiftningen och kräver riksdagens samtycke.

5. Behandlingsordning

Avtalets bestämmelser om inrättandet av ett stabiliserings- och associeringsråd samt om rådets uppgifter och behörighet hör till området för lagstiftningen på det sätt som beskrivits ovan.

Enligt EG-domstolens praxis kan stabiliserings- och associeringsrådet fatta beslut om tillämpningen och genomförandet av avtalet, och dessa beslut blir direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna.

Det kan anses att medlemsstaterna har åtminstone partiell behörighet till de delar som gäller arbetstagares rörlighet, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser. Detsamma gäller även rättsliga och inrikes frågor, vissa områden av samarbetspolitiken, regionalt samarbete, tillnärmning av lagstiftningen och kontroll av dess efterlevnad samt ekonomiskt samarbete.

Stabiliserings- och associeringsrådet har befogenhet att i syfte att uppnå målen i avtalet fatta beslut inom tillämpningsområdet för avtalet och i de fall som fastställs i avtalet. Besluten, som också kan gälla frågor som hör till medlemsstaternas behörighet, är bindande för parterna. Stabiliserings- och associeringsrådet kan också vid behov utfärda rekommendationer.

Europeiska unionens råd deltar i beslutsfattandet i stabiliserings- och associeringsrådet där besluten fattas enhälligt. En medlemsstat är företrädd i stabiliserings- och associeringsrådet enbart genom den representant som ut-

setts av Europeiska unionens råd. När stabiliserings- och associeringsrådet behandlar frågor som hör till gemenskapskompetensen är huvudregeln den att de interna besluten inom gemenskapen skall fattas med iakttagande av de omröstningsregler som gäller för beslut om EG-rättsakter på motsvarande område. Om ett bindande beslut av stabiliserings- och associeringsrådet faller inom området för medlemsstaternas behörighet, fattas beslutet i Europeiska unionens råd med enhällighet.

Till den del stabiliserings- och associeringsrådet behandlar frågor som hör till medlemsstaternas behörighet, har medlemsstaterna sålunda möjlighet att i rådet påverka behandlingen. Då även stabiliserings- och associeringsrådet fattar sina beslut med enhällighet, betyder detta att medlemsstaterna i praktiken inte blir tvungna att godkänna beslut som de motsatt sig.

Även om medlemsstaterna deltar indirekt via rådet i beslutsfattandet i själva stabiliserings- och associeringsrådet, anser regeringen, vare sig det är fråga om medlemsstaternas behörighet eller om delad behörighet, att delegeringen inte innebär sådan delegering till ett internationellt organ av finsk rättskipningsbehörighet som påverkar Finlands suve-

ränitet mer än i ringa utsträckning. Riksdagens grundlagsutskott har i sin utlåtandepraxis ansett att konstellationer av denna typ inte strider mot grundlagen (GrUU 20/1995 rd och GrUU 31/2001 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att beslut om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet med republiken Kroatien kan fattas med enkel majoritet och att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i Luxemburg den 29 oktober 2001 mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet till de delar avtalet omfattas av Finlands behörighet.

Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Luxemburg den 29 oktober 2001 mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 24 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

STABILISERINGS- OCH ASSOCIERINGSAVTAL

**mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater,
å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan**

KONUNGARIKET BELGIEN,
KONUNGARIKET DANMARK,
FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,
REPUBLIKEN GREKLAND,
KONUNGARIKET SPANIEN,
REPUBLIKEN FRANKRIKE,
IRLAND,
REPUBLIKEN ITALIEN,
STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,
KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,
REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,
REPUBLIKEN PORTUGAL,
REPUBLIKEN FINLAND,
KONUNGARIKET SVERIGE,
FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

fördragsslutande parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen,

nedan kallade ”medlemsstaterna”, och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN
OCH EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade ”gemenskapen”,

å ena sidan, och

REPUBLIKEN KROATIEN, nedan kallad ”Kroatien”,

å andra sidan,

SOM BEAKTAR de starka banden och värdegemenskapen mellan parterna och deras önskan att stärka dessa band och upprätta nära och bestående förbindelser grundade på ömsesidighet och gemensamma intressen, vilket bör göra det möjligt för Kroatien att ytterligare stärka och utvidga förbindelserna med gemenskapen,

SOM BEAKTAR betydelsen av detta avtal, inom ramen för stabiliserings- och associeringsprocessen med länderna i sydöstra Europa, för att upprätta och befästa en stabil europeisk ordning grundad på samarbete och med Europeiska unionen som stöttepelare, samt inom ramen för stabilitetspakten,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att med alla medel bidra till den politiska, ekonomiska och institutionella stabiliseringen i Kroatien och i regionen genom utveckling av det civila samhället och demokratisering, institutionell uppbyggnad och reformering av den offentliga förvaltningen, ökat handels- och ekonomisamarbete, omfattande samarbete även i rättsliga och inrikes frågor samt stärkt nationell och regional säkerhet,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att utvidga de politiska och ekonomiska friheter som ligger till grund för detta avtal samt deras åtagande att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprinciperna, inbegripet rättigheter för dem som tillhör nationella minoriteter, samt de demokratiska principerna genom fria och rättvisa val i ett flerpartisystem,

SOM BEAKTAR att Kroatien bekräftar sitt åtagande att respektera alla flyktingars och fördrivna personers rätt att återvända och att tillvarata deras rättigheter i detta sammanhang,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att till fullo tillämpa alla principer och bestämmelser i FN-stadgan och för OSSE, särskilt de i Helsingforsavtalets slutakt, i slutdokumenten från Madrid och Wien, i Parisstadgan för ett nytt Europa samt i stabilitetspakten för sydöstra Europa, och att uppfylla kraven i Dayton/Parisavtalen och Erdutavtalet, i syfte att bidra till regional stabilitet och samarbete mellan länderna i regionen,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att iaktta principerna för en fri marknadsekonomi och gemenskapens beredvillighet att bidra till de ekonomiska reformerna i Kroatien,

SOM BEAKTAR parternas åtagande när det gäller frihandel, i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av WTO-avtalen,

SOM ÖNSKAR upprätta en regelbunden politisk dialog om bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse, inbegripet regionala aspekter, med beaktande av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik,

SOM ÄR ÖVERTYGGADE OM att stabiliserings- och associeringsavtalet kommer att skapa ett nytt klimat för de ekonomiska förbindelserna dem emellan, framför allt för utvecklingen av handel och investeringar, vilka båda är avgörande faktorer för ekonomisk omstrukturering och modernisering,

SOM BEAKTAR Kroatiens åtagande att på relevanta områden närma sin lagstiftning till gemenskapens lagstiftning,

SOM BEAKTAR gemenskapens villighet att ge avgörande stöd till genomförandet av reformer och återuppbyggnad och att i detta syfte utnyttja alla tillgängliga instrument för samarbete samt tekniskt, finansiellt och ekonomiskt bistånd på en omfattande vägledande flerårig basis,

SOM BEKRÄFTAR att Förenade kungariket och Irland är bundna av de bestämmelser i detta avtal som omfattas av avdelning IV i tredje delen av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen som separata avtalsslutande parter och inte som en del av Europeiska gemenskapen, till dess att Förenade kungariket eller Irland (alltefter omständigheterna) meddelar Kroatien att det har blivit bundet av bestämmelserna som en del av Europeiska gemenskapen i enlighet med protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Samma sak gäller för Danmark i enlighet med protokollet om Danmarks ställning, som fogats till dessa fördrag,

SOM ERINRAR OM toppmötet i Zagreb, där ett ytterligare bekräftande av förbindelserna mellan de länder som ingår i stabiliserings- och associeringsprocessen och Europeiska unionen samt ett utökat regionalt samarbete efterlystes,

SOM ERINRAR OM Europeiska unionens beredvillighet att i så hög grad som möjligt integrera Kroatien i den politiska och ekonomiska huvudfrågan i Europa och om landets ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av Fördraget om Europeiska unionen och uppfyllandet av de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993, under förutsättning att detta avtal genomförs framgångsrikt, särskilt när det gäller regionalt samarbete,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Härmed upprättas en associering mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kroatien, å andra sidan.

2. Målen för denna associering är att

- skapa en lämplig ram för politisk dialog för att göra det möjligt att utveckla nära politiska förbindelser mellan parterna,
- stödja Kroatians ansträngningar att utveckla sitt ekonomiska och internationella samarbete, även genom tillnärmning av landets lagstiftning till gemenskapens lagstiftning,
- stödja Kroatians ansträngningar att fullfölja övergången till marknadsekonomi, främja harmoniska ekonomiska förbindelser och gradvis upprätta ett frihandelsområde mellan gemenskapen och Kroatien,
- främja regionalt samarbete inom alla områden som omfattas av detta avtal.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 2

Respekten för demokratiska principer och mänskliga rättigheter såsom dessa tillkännages i allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och definieras i Helsingforsavtalets slutakt och i Parisstadgan för ett nytt Europa, respekten för principerna inom folk-rätten och rättsstatsprinciperna samt respekten för de marknadsekonomiska principer som avspeglas i dokumentet från ESK-konferensen i Bonn om ekonomiskt samarbete skall ligga till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik och utgöra väsentliga beståndsdelar av detta avtal.

Artikel 3

Internationell och regional fred och stabili-

tet samt upprättandet av goda grannförbindelser är centrala för den stabiliserings- och associeringsprocess som avses i slutsatserna av Europeiska unionens råd av den 21 juni 1999. Ingåendet och tillämpningen av detta avtal bygger på slutsatserna av Europeiska unionens råd av den 29 april 1997 och baseras på en individuell bedömning av Kroatien.

Artikel 4

Kroatien är berett att fortsätta och främja samarbetet och de goda grannförbindelserna med övriga länder i regionen, däribland att i lämplig omfattning införa ömsesidiga medgivanden som gäller rörlighet för personer, varor, kapital och tjänster och utvecklande av projekt av gemensamt intresse, särskilt i fråga om flyktingars återvändande och bekämpning av organiserad brottslighet, korruption, penningtvätt, olaglig invandring och olaglig handel. Detta åtagande utgör en nyckelfaktor för utvecklingen av förbindelserna och samarbetet mellan parterna och bidrar sålunda till regional stabilitet.

Artikel 5

1. Associeringen skall genomföras stegvis och skall ha genomförts fullständigt senast sex år efter detta avtals ikraftträdande.

2. Det enligt artikel 110 inrättade stabiliserings- och associeringsrådet skall mot bakgrund av ingressen och på grundval av de allmänna principer som uppställs i detta avtal regelbundet se över tillämpningen av detta avtal och hur Kroatien genomför de rättsliga, administrativa, institutionella och ekonomiska reformerna.

Artikel 6

Avtalet skall vara helt förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna, särskilt artikel XXIV i Allmänna tull- och handelsavtalet från 1994 (GATT) och artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

Artikel 7

Politisk dialog mellan parterna skall upprättas inom ramen för detta avtal. Den skall åtfölja och befästa tillnärmningen mellan Europeiska unionen och Kroatien samt bidra till att nära solidaritet och nya samarbetsformer upprättas mellan parterna.

Den politiska dialogen syftar till att särskilt främja

- Kroatiens fullständiga integrering i gemenskapen av demokratiska nationer och dess gradvisa närmande till Europeiska unionen,
- ökad samstämmighet i parternas ståndpunkter i internationella frågor, även genom lämpligt informationsutbyte, och då särskilt de frågor som kan få betydande följder för parterna,
- regionalt samarbete och utvecklingen av goda grannförbindelser,
- gemensamma åsikter om säkerheten och stabiliteten i Europa, även samarbete inom områden som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Artikel 8

1. Den politiska dialogen skall föras inom stabiliserings- och associeringsrådet, som skall ha det allmänna ansvaret för de frågor som parterna eventuellt vill att rådet skall ta upp.

2. På parternas begäran kan även följande förfaranden för politisk dialog införas:

- Möten, om så behövs, mellan högre tjänstemän som företräder Kroatien, å ena sidan, och ordförandeskapet i Europeiska unionens råd och kommissionen, å andra sidan.

— Sådana förfaranden som i full utsträckning utnyttjar alla diplomatiska kanaler mellan parterna, däribland lämpliga kontakter i tredje land och inom Förenta nationerna, OSSE, Europarådet och andra internationella forum.

— Varje annan åtgärd som kan utgöra ett viktigt bidrag för att befästa, utveckla och intensifiera denna dialog.

Artikel 9

På parlamentarisk nivå skall den politiska dialogen föras inom ramen för den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommitté som inrättas genom artikel 116.

Artikel 10

Den politiska dialogen kan föras inom multilaterala ramar och som en regional dialog som inkluderar andra länder i regionen.

AVDELNING III

REGIONALT SAMARBETE

Artikel 11

I linje med sitt åtagande om fred och stabilitet samt om utveckling av goda grannförbindelser kommer Kroatien att aktivt främja regionalt samarbete. Gemenskapen kommer genom sina program för tekniskt bistånd dessutom att stödja projekt med en regional eller gränsöverskridande dimension.

Närhelst Kroatien planerar att förstärka sitt samarbete med något av de länder som nämns i artiklarna 12—14 nedan skall det informera och samråda med gemenskapen och dess medlemsstater enligt avdelning X.

Artikel 12

Samarbete med andra länder som undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal

Efter undertecknandet av detta avtal skall Kroatien inleda förhandlingar med det land

eller de länder som redan har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal, i syfte att ingå bilaterala konventioner om regionalt samarbete vars syfte skall vara att öka räckvidden för samarbetet mellan de berörda länderna.

Dessa konventioner skall inbegripa följande huvudbeståndsdelar:

- Politisk dialog.
- Upprättandet av ett frihandelsområde mellan parterna vilket är förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna.
- Ömsesidiga medgivanden som gäller rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster, löpande betalningar och kapitalrörelser samt annan politik i anslutning till personers rörlighet på en nivå som motsvarar nivån i detta avtal.
- Bestämmelser om samarbete på andra områden, vare sig de omfattas av detta avtal eller inte, särskilt på området för rättsliga och inrikes frågor.

Dessa konventioner skall vid behov innehålla bestämmelser om inrättandet av nödvändiga institutionella mekanismer.

Dessa konventioner skall ingås inom två år efter detta avtals ikraftträdande. Kroatiens beredvillighet att ingå sådana konventioner kommer att vara ett villkor för vidareutveckling av förbindelserna mellan Kroatien och Europeiska unionen.

Artikel 13

Samarbete med övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen

Kroatien skall bedriva regionalt samarbete med de övriga länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen på något eller samtliga av de samarbetsområden som omfattas av detta avtal, särskilt områden av gemensamt intresse. Detta samarbete bör

vara förenligt med principerna och målen i detta avtal.

Artikel 14

Samarbete med kandidatländer för EU-anslutning

Kroatien får utveckla sitt samarbete och ingå en konvention om regionalt samarbete med vilket som helst av kandidatländerna för EU-anslutning på alla samarbetsområden som omfattas av detta avtal. En sådan konvention bör syfta till att gradvis anpassa de bilaterala förbindelserna mellan Kroatien och det landet till den berörda delen i förbindelserna mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och det landet.

AVDELNING IV

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 15

1. Inom en period på högst sex år räknat från detta avtals ikraftträdande skall gemenskapen och Kroatien gradvis upprätta ett frihandelsområde i enlighet med bestämmelserna i det här avtalet och i överensstämmelse med bestämmelserna i GATT 1994 och WTO. De skall då ta hänsyn till de särskilda villkor som fastställs nedan.

2. Kombinerade nomenklaturen skall tillämpas på klassificeringen av varor vid handel mellan de två parterna.

3. Den bastullsats på vilken de gradvisa sänkningarna enligt detta avtal skall göras skall för varje produkt vara den tullsats som faktiskt tillämpades generellt dagen före den dag då detta avtal undertecknades eller den bundna tullsatsen inom ramen för WTO för år 2002, beroende på vilken som är lägst.

4. Om det efter detta avtals undertecknande sker en generell sänkning av en tullsats, särskilt en sänkning som följer av tullförhandlingarna inom WTO, skall den nedsetta tullsatsen ersätta den bastullsats som

avses i punkt 3 från och med den dag då sänkningen tillämpas.

5. Gemenskapen och Kroatien skall underrätta varandra om sina respektive bastullsatsar.

KAPITEL I

INDUSTRIPRODUKTER

Artikel 16

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på de produkter med ursprung i gemenskapen eller i Kroatien som förtecknas i kapitlen 25—97 i Kombinerade nomenklaturen, med undantag av de produkter som förtecknas i punkt 1 ii i bilaga 1 till avtalet om jordbruk (GATT 1994).

2. Bestämmelserna i artiklarna 17 och 18 skall inte tillämpas på vare sig textilprodukter eller de stålprodukter som avses i kapitel 72 i Kombinerade nomenklaturen, enligt vad som närmare anges i artiklarna 22 och 23.

3. Handeln mellan parterna med produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen skall bedrivas i överensstämmelse med bestämmelserna i det fördraget.

Artikel 17

1. Tullar på import till gemenskapen av produkter med ursprung i Kroatien skall avskaffas den dag då detta avtal träder i kraft.

2. Kvantitativa restriktioner på import till gemenskapen och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas den dag då detta avtal träder i kraft när det gäller produkter med ursprung i Kroatien.

Artikel 18

1. Tullar på import till Kroatien av varor med ursprung i gemenskapen skall avskaffas den dag då detta avtal träder i kraft, med undantag av de varor som förtecknas i bilagorna I och II.

2. Tullar på import till Kroatien av de varor med ursprung i gemenskapen som förtecknas i bilaga I skall gradvis sänkas i enlighet med följande tidtabell:

— Den dag då detta avtal träder i kraft skall varje tull sänkas till 60 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2003 skall varje tull sänkas till 30 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2004 skall resterande tullar avskaffas.

3. Tullar på import till Kroatien av de varor med ursprung i gemenskapen som förtecknas i bilaga II skall gradvis sänkas och avskaffas i enlighet med följande tidtabell:

— Den dag då detta avtal träder i kraft skall varje tull sänkas till 70 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2003 skall varje tull sänkas till 50 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2004 skall varje tull sänkas till 40 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2005 skall varje tull sänkas till 30 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2006 skall varje tull sänkas till 15 % av bastullsatsen.

— Den 1 januari 2007 skall resterande tullar avskaffas.

4. Kvantitativa restriktioner på import till Kroatien av varor med ursprung i gemenskapen och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas den dag då detta avtal träder i kraft.

Artikel 19

När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och Kroatien i handeln dem emellan avskaffa alla avgifter med en verkan som motsvarar importtullar.

Artikel 20

1. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och Kroatien avskaffa alla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan.

2. När detta avtal träder i kraft skall gemenskapen och Kroatien avskaffa alla inbördes kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan.

Artikel 21

Kroatien förklarar sig berett att sänka sina tullar i handeln med gemenskapen i snabbare takt än vad som anges i artikel 18 om landets allmänna ekonomiska situation och situationen inom den berörda ekonomiska sektorn så tillåter.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall utfärda rekommendationer i detta hänseende.

Artikel 22

I protokoll 1 fastställs den ordning som skall tillämpas på de textilprodukter som avses i det protokollet.

Artikel 23

I protokoll 2 fastställs den ordning som skall tillämpas på de stålprodukter enligt kapitel 72 i Kombinerade nomenklaturen som avses i det protokollet.

KAPITEL II

JORDBRUK OCH FISKE

Artikel 24

Definition

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på handel med jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen eller i Kroatien.

2. Med ”jordbruks- och fiskeriprodukter” avses de produkter som förtecknas i kapitlen 1—24 i Kombinerade nomenklaturen och de produkter som förtecknas i punkt 1 ii i bilaga 1 till avtalet om jordbruk (GATT 1994).

3. Denna definition inbegriper fisk och fiskeriprodukter som omfattas av kapitel 3, KN nummer 1604 och 1605 samt undernummer 0511 91, 2301 20 och ex 1902 20 (”Fyllda pastaprodukter innehållande mer än 20 viktprocent fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur”).

Artikel 25

I protokoll 3 fastställs den handelsordning som skall tillämpas på de bearbetade jordbruksprodukter som förtecknas i det protokollet.

Artikel 26

1. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen avskaffa alla kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan som rör import av jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i Kroatien.

2. Den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien avskaffa alla kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan som rör import av jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen.

Artikel 27

Jordbruksprodukter

1. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen avskaffa de tullar och avgifter med motsvarande verkan som rör import av jordbruksprodukter med ursprung i Kroatien, med undantag av de produkter som omfattas av nummer 0102, 0201, 0202 och 2204 i Kombinerade nomenklaturen.

För de produkter som omfattas av kapitlen 7 och 8 i Kombinerade nomenklaturen, för vilka Gemensamma tulltaxan föreskriver

värdetullar och en mängdtull, gäller avskaffandet endast värdetullen.

2. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen fastställa tullarna för import till gemenskapen av "baby-beef"-produkter enligt definitionen i bilaga III och med ursprung i Kroatien till 20 % av den värdetull och 20 % av den mängdtull som anges i Europeiska gemenskapernas gemensamma tulltaxa, inom ramen för en årlig tullkvot på 9 400 ton uttryckt i slaktvikt.

3. a) Den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien

i) avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV a,

ii) avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV b, inom gränserna för de tullkvoter som anges för var och en av produkterna i den bilagan. Tullkvoterna skall årligen höjas med den kvantitet som anges för var och en av produkterna i den bilagan.

b) Från och med det första året efter den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien

i) gradvis avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV c, inom gränserna för tullkvoterna och i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan.

c) Från och med den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien

i) gradvis avskaffa de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV d, inom gränserna för tullkvoterna och i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan,

ii) gradvis till 50 % av MGN-tullsatsen sänka de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV e, i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan,

iii) gradvis till 50 % av MGN-tullsatsen sänka de tullar som gäller för import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, vilka förtecknas i bilaga IV f, inom gränserna för tullkvoterna i enlighet med den tidtabell som anges för var och en av produkterna i den bilagan.

4. Den handelsordning som skall tillämpas på vin- och spritprodukter kommer att definieras i ett tilläggsprotokoll om vin och sprit.

Artikel 28

Fiskeriprodukter

1. Den dag då detta avtal träder i kraft skall gemenskapen fullständigt avskaffa tullarna på fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Kroatien, med undantag av de produkter som förtecknas i bilaga V a. De produkter som förtecknas i bilaga V a skall omfattas av bestämmelserna i den bilagan.

2. Den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien avskaffa alla avgifter med en verkan som motsvarar tullar och fullständigt avskaffa tullarna på fisk och fiskeriprodukter

med ursprung i gemenskapen, med undantag av de produkter som förtecknas i bilaga V b. De produkter som förtecknas i bilaga V b skall omfattas av bestämmelserna i den bilagan.

Artikel 29

Med hänsyn till omfattningen av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter mellan parterna, till dessa produkters särskilda känslighet, till reglerna för gemenskapens gemensamma jordbruks- och fiskepolitik och för Kroatians jordbruks- och fiskepolitik, till jordbrukets och fiskets betydelse för Kroatians ekonomi och till följderna av de multilaterala handelsförhandlingarna inom ramen för WTO skall gemenskapen och Kroatien senast den 1 juli 2006 i stabiliserings- och associeringsrådet produkt för produkt och på en ordnad och lämplig ömsesidig grundval undersöka möjligheterna att lämna varandra ytterligare medgivanden i syfte att genomföra en större liberalisering av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter.

Artikel 30

Bestämmelserna i detta kapitel skall inte på något sätt hindra endera parten från att på ensidig grundval tillämpa mer gynnsamma åtgärder.

Artikel 31

Med hänsyn till jordbruks- och fiskemarknadernas särskilda känslighet skall båda parter, utan hinder av andra bestämmelser i detta avtal, särskilt artikel 38, omedelbart inleda samråd för att finna en lämplig lösning, om import av de produkter med ursprung i någon av de två parterna som omfattas av medgivanden enligt artiklarna 25, 27 och 28 allvarligt stör den andra partens marknader eller inhemska regleringsmekanismer. I avvaktan på en sådan lösning får den berörda parten vidta lämpliga åtgärder som den anser nödvändiga.

KAPITEL III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Artikel 32

Bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas på handel med alla produkter mellan parterna, om inte annat föreskrivs i detta kapitel eller i protokollen 1—3.

Artikel 33

Stilleståndsklausul

1. Från och med den dag då detta avtal träder i kraft får det i handeln mellan gemenskapen och Kroatien inte införas några nya import- eller exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan, och de tullar och avgifter som redan tillämpas får inte höjas.

2. Från och med den dag då detta avtal träder i kraft får det i handeln mellan gemenskapen och Kroatien inte införas några nya kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan, och de restriktioner och åtgärder som redan finns får inte göras mer restriktiva.

3. Utan att det påverkar de medgivanden som lämnats enligt artikel 26 skall bestämmelserna i punkterna 1 och 2 i den här artikeln inte på något sätt utgöra ett hinder för bedrivandet av Kroatians och gemenskapens respektive jordbrukspolitik eller för de åtgärder som vidtas inom ramen för denna politik, förutsatt att importordningen enligt bilagorna III, IV a—IV f, V a och V b inte påverkas.

Artikel 34

Förbud mot skattemässig diskriminering

1. Parterna skall avstå från att anta åtgärder eller förfaranden av internt skattemässig karaktär, samt avskaffa de som redan existerar, om de antingen direkt eller indirekt innebär diskriminering av den ena partens produkter i förhållande till liknande produkter med ursprung i den andra partens territorium.

2. Återbetalningen av interna indirekta skatter för produkter som exporteras till den ena partens territorium får inte överstiga beloppet av den indirekta skatt som lagts på dessa produkter.

Artikel 35

Bestämmelserna om avskaffandet av importtullar skall även gälla för tullar av skattemässig karaktär.

Artikel 36

Tullunioner, frihandelsområden och ordningar för gränshandel

1. Detta avtal skall inte hindra upprätthållandet eller upprättandet av tullunioner, frihandelsområden eller ordningar för gränshandel, såvida dessa inte ändrar de handelsordningar som fastställs i detta avtal.

2. Under de övergångsperioder som anges i artikel 18 skall detta avtal inte påverka genomförandet av de särskilda förmånsordningar som reglerar rörligheten för varor och som antingen fastställs i gränsavtal som tidigare ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och Socialistiska federala republiken Jugoslavien och som övertagits av Kroatien eller följer av de bilaterala avtal som anges i avdelning III och som ingåtts av Kroatien i syfte att främja regional handel.

3. Parterna skall i stabiliserings- och associeringsrådet samråda om sådana avtal som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel och, på begäran, om andra viktiga frågor som rör deras respektive handelspolitik med tredje land. I synnerhet om ett tredje land ansluter sig till gemenskapen skall sådant samråd äga rum för att säkerställa att hänsyn kan tas till gemenskapens och Kroatiens gemensamma intressen enligt detta avtal.

Artikel 37

Dumpning

1. Om en av parterna finner att dumpning äger rum i handeln med den andra parten i

enlighet med artikel VI i GATT 1994, får den vidta lämpliga åtgärder mot detta förfarande i enlighet med överenskommelsen om tillämpningen av artikel VI i GATT 1994 och därtill anknuten nationell lagstiftning.

2. I fråga om punkt 1 i denna artikel skall stabiliserings- och associeringsrådet under rättas om dumpningen så snart som den importerande partens myndigheter har inlett en undersökning. Om inte dumpningen enligt artikel VI i GATT upphör eller om inte någon annan tillfredsställande lösning nås inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till stabiliserings- och associeringsrådet får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder.

Artikel 38

Allmän skyddsklausul

1. Om importen av en produkt från den ena parten till den andra partens territorium ökar så pass mycket och sker under sådana förhållanden att det förorsakar eller hotar att förorsaka

- allvarlig skada för den inhemska industrin för liknande eller direkt konkurrerande produkter på den importerande partens territorium, eller
- allvarliga störningar inom en ekonomisk sektor eller svårigheter som kan leda till att den ekonomiska situationen i en region i den importerande parten allvarligt försämras,

får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i denna artikel.

2. Gemenskapen och Kroatien skall tillämpa skyddsåtgärder mot varandra endast i enlighet med detta avtal. Dessa åtgärder skall inte gå utöver vad som krävs för att avhjälpa de svårigheter som har uppstått och skall normalt bestå av att en ytterligare sänkning av tullsatsen för den berörda produkten enligt detta avtal skjuts upp eller av att tullsatsen för den produkten höjs. Åtgärderna skall klart utformas så att de gradvis avvecklas se-

nast vid utgången av den fastställda tiden. Åtgärder skall tillämpas i högst ett år. I särskilda undantagsfall får åtgärder tillämpas i sammanlagt högst tre år. Om en produkt tidigare varit föremål för en skyddsåtgärd får en ny skyddsåtgärd inte tillämpas på importen av denna produkt under en period av minst tre år från det att den första åtgärden upphört att gälla.

3. I de fall som anges i denna artikel skall gemenskapen eller Kroatien, innan de vidtar åtgärder enligt denna artikel eller snarast möjligt i de fall som omfattas av punkt 4 b, förse stabiliserings- och associeringskommittén med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning.

4. För genomförandet av punkterna ovan gäller följande bestämmelser:

- a) De svårigheter som uppstår genom den situation som avses i denna artikel skall hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet för undersökning, och detta kan fatta nödvändiga beslut för att undanröja dessa svårigheter.

Om stabiliserings- och associeringsrådet eller den exporterande parten inte har fattat något beslut som undanröjer svårigheterna eller om ingen annan tillfredsställande lösning har nåtts inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till stabiliserings- och associeringsrådet, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa problemet i enlighet med denna artikel. Vid val av skyddsåtgärder skall de som minst stör detta avtalsfunktion prioriteras.

- b) När särskilda och kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller undersökning i förväg är omöjlig får den berörda parten i de situationer som anges i denna artikel genast tillämpa försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den skall då omedelbart underrätta den andra parten om detta.

5. Skyddsåtgärderna skall omedelbart

anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och skall vara föremål för regelbundna samråd inom det organet, särskilt i syfte att fastställa en tidtabell för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

6. Om gemenskapen eller Kroatien gör import av produkter som kan ge upphov till sådana svårigheter som avses i denna artikel till föremål för ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt skaffa fram upplysningar om utvecklingen av handelsflödena skall den underrätta den andra parten om detta.

Artikel 39

Bristklausul

1. Om iakttagandet av bestämmelserna i denna avdelning leder till

- a) allvarlig brist eller risk för brist på livsmedel eller andra produkter som är väsentliga för den exporterande parten, eller
- b) återexport till ett tredje land av en produkt gentemot vilken den exporterande parten upprätthåller kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller åtgärder eller avgifter med motsvarande verkan, och om de situationer som avses ovan medför eller sannolikt kommer att medföra allvarliga svårigheter för den exporterande parten,

får den parten vidta lämpliga åtgärder på de villkor och i enlighet med de förfaranden som anges i denna artikel.

2. Vid val av åtgärder skall de prioriteras som minst stör avtalets funktion. Åtgärderna skall inte tillämpas på ett sätt som under samma omständigheter skulle utgöra ett medel för godtycklig eller omotiverad diskriminering eller som skulle utgöra en förtäckt begränsning av handeln, och de skall avskaffas när omständigheterna inte längre motiverar att de upprätthålls.

3. Gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, skall innan de vidtar de åtgärder som avses i punkt 1 i denna artikel, eller så snart som möjligt i de fall som omfattas av punkt 4 i denna artikel, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning. Parterna i stabiliserings- och associeringsrådet får enas om de metoder som är nödvändiga för att undanröja svårigheterna. Om ingen överenskommelse nås inom 30 dagar efter det att frågan hänskjutits till stabiliserings- och associeringsrådet får den exporterande parten vidta åtgärder enligt denna artikel beträffande exporten av produkten i fråga.

4. När särskilda eller kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller undersökning i förväg är omöjlig får gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, genast tillämpa försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den berörda parten skall omedelbart underätta den andra parten om detta.

5. Varje åtgärd som vidtas enligt denna artikel skall genast anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och skall vara föremål för regelbundna samråd inom det organet, särskilt i syfte att fastställa en tidtabell för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

Artikel 40

Statliga monopol

Kroatien skall gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol för att se till att det vid utgången av det fjärde året efter den dag då detta avtal träder i kraft inte förekommer någon diskriminering mellan medborgare i medlemsstaterna och i Kroatien i fråga om villkoren för anskaffning och saluföring av varor. Stabiliserings- och associeringsrådet skall informeras om de åtgärder som vidtas för att uppnå detta mål.

Artikel 41

I protokoll 4 anges ursprungsreglerna för tillämpningen av de tullförmåner som fastställs i detta avtal.

Artikel 42

Tillåtna restriktioner

Detta avtal skall inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering av varor som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet, eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda immateriella, industriella och kommersiella rättigheter eller bestämmelser som rör guld och silver. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan parterna.

Artikel 43

Båda parterna är överens om att samarbeta för att minska risken för bedrägeri vid tillämpningen av handelsbestämmelserna i detta avtal.

Utan hinder av andra bestämmelser i detta avtal, särskilt artiklarna 31, 38 och 89 samt protokoll 4, gäller att om en part finner att det föreligger tillräckliga bevis för bedrägeri — t.ex. en så pass märkbar ökning av handeln med produkter från den ena parten till den andra att den överskrider den nivå som återspeglar sådana ekonomiska förhållanden som t.ex. normala produktions- och exportkapaciteter, eller en underlåtenhet att tillhandahålla det administrativa samarbete som är nödvändigt för att den andra parten skall kunna kontrollera ursprungsbevisen — skall parterna omedelbart inleda samråd för att finna en lämplig lösning. I avvaktan på en sådan lösning får den berörda parten vidta lämpliga åtgärder som den anser nödvändiga.

Vid val av åtgärder skall de som minst stör avtalets funktion prioriteras.

Artikel 44

Tillämpningen av detta avtal skall inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i gemenskapsrätten på Kanarieöarna.

AVDELNING V

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITAL

KAPITEL I

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET

Artikel 45

1. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i var och en av medlemsstaterna skall

- den behandling som ges arbetstagare som är medborgare i Kroatien och som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium vara fri från all diskriminering baserad på medborgarskap i jämförelse med medlemsstatens egna medborgare när det gäller arbetsvillkor, lön och avskedande,
- lagligen bosatta makar och barn till arbetstagare som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium, med undantag av säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 46, om inte något annat anges i dessa avtal, ha tillträde till den medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd.

2. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som är tillämpliga i Kroatien skall landet ge den behandling som anges i punkt 1 till arbetstagare som är medborgare i

en medlemsstat och lagligen anställda på landets territorium, samt deras makar och barn som är lagligen bosatta i landet.

Artikel 46

1. Med hänsyn till arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och om inte annat följer av deras lagstiftning och gällande regler på området för arbetstagares rörlighet

- bör de möjligheter till anställning för kroatiska arbetstagare som medlemsstaterna erbjuder enligt bilaterala avtal bevaras och om möjligt förbättras,
- skall de andra medlemsstaterna undersöka möjligheten att ingå liknande avtal.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka möjligheter till andra förbättringar, inbegripet tillgång till yrkesutbildning, i enlighet med gällande regler och förfaranden i medlemsstaterna och med hänsyn till arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och i gemenskapen.

Artikel 47

1. Regler skall fastställas i syfte att samordna de sociala trygghetssystemen för arbetstagare som är medborgare i Kroatien och som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium och för deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där. Genom ett beslut av stabiliserings- och associeringsrådet, som inte skall påverka eventuella rättigheter eller förpliktelser enligt sådana bilaterala avtal som föreskriver en mer gynnsam behandling, skall därför följande bestämmelser fastställas:

- Alla perioder under vilka sådana arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i de olika medlemsstaterna skall läggas samman med avseende på pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, invaliditet och dödsfall samt med avseende på sjukvård för sådana arbetstagare och familjemedlemmar.

- Alla pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, dödsfall, arbetsolycka och yrkessjukdom eller invaliditet till följd av dessa, med undantag av icke avgiftsfinansierade förmåner, skall kunna överföras fritt enligt den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i gäldenärsmedlemsstaten eller gäldenärsmedlemsstaterna.
 - De berörda arbetstagarna skall få familjebidrag för sina familjemedlemmar enligt definitionen ovan.
2. Kroatien skall ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där samma behandling som den som anges i första stycket andra och tredje strecksatserna.

KAPITEL II

ETABLERING

Artikel 48

Vid tillämpningen av detta avtal skall följande gälla:

- a) Med ett *gemenskapsbolag* respektive ett *kroatiskt bolag* avses ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstats respektive Kroatiens lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom gemenskapens respektive Kroatiens territorium.

Om emellertid ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstats respektive Kroatiens lagstiftning endast har sitt säte på gemenskapens respektive Kroatiens territorium, skall bolaget anses vara ett gemenskapsbolag respektive ett kroatiskt bolag om dess verksamhet har faktisk och fortlöpande förbindelse med ekonomin i någon av medlemsstaterna respektive Kroatien.

- b) Med ett bolags *dotterbolag* avses ett

bolag som faktiskt kontrolleras av det andra bolaget.

- c) Med en *filial* till ett bolag avses ett lokalkontor som inte är en juridisk person och som ger intryck av att vara permanent, t.ex. ett moderbolags utvidgning av verksamheten, som har en administration och är utrustat så att det kan föra affärsförhandlingar med tredje part så att den senare trots att den vet att det vid behov kommer att finnas ett rättsligt band med moderbolaget, vars huvudkontor ligger utomlands, inte behöver ha direkta kontakter med ett sådant moderbolag, utan kan göra affärer med det lokalkontor som utgör en utvidgning av verksamheten.
- d) Med *etablering* avses följande:
- i) För medborgare, rätten att påbörja och utöva förvärvsverksamhet som egenföretagare och att etablera och leda företag, särskilt bolag, som de faktiskt kontrollerar. Medborgare får inte i sin egen förvärvs- eller affärsverksamhet söka eller ta anställning på arbetsmarknaden och inte heller få tillgång till en annan parts arbetsmarknad. Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte dem som inte uteslutande är egenföretagare.
 - ii) För gemenskapsbolag och kroatiska bolag, rätten att påbörja och utöva förvärvsverksamhet genom att etablera och leda dotterbolag och filialer i Kroatien respektive gemenskapen.
- e) Med *verksamhet* avses utövandet av förvärvsverksamhet.
- f) Med *förvärvsverksamhet* avses framför allt verksamhet inom industri, handel och hantverk och verksamhet inom något av de fria yrkena.
- g) Med *medborgare i gemenskapen* respektive *medborgare i Kroatien* avses

en fysisk person som är medborgare i en av medlemsstaterna respektive i Kroatien.

- h) När det gäller internationella sjötransporter, inklusive kombinerad transport som inbegriper en sjöetapp, skall bestämmelserna i detta kapitel och i kapitel III också tillämpas på de medborgare i medlemsstaterna eller i Kroatien som är etablerade utanför gemenskapen respektive Kroatien samt på de rederier som är etablerade utanför gemenskapen eller Kroatien men som kontrolleras av medborgare i en medlemsstat respektive i Kroatien, om deras fartyg är registrerade i den medlemsstaten respektive i Kroatien i överensstämmelse med respektive stats lagstiftning.
- i) Med *finansiella tjänster* avses sådan verksamhet som beskrivs i bilaga VI. Stabiliserings- och associeringsrådet får utvidga och ändra räckvidden för den bilagan.

Artikel 49

1. Kroatien skall på sitt territorium underlätta inledandet av verksamhet som utförs av gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen. I detta syfte skall landet från och med detta avtals ikraftträdande

- i) när det gäller etablering av gemenskapsbolag, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som landet ger sina egna bolag eller bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam, och
- ii) när det gäller drivandet av dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag etablerade i Kroatien, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som landet ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam.

2. Parterna skall inte anta några nya regler eller besluta om några nya åtgärder som medför att gemenskapsbolag respektive kroatiska bolag diskrimineras i förhållande till respektive parts egna bolag med avseende på etablering på dess territorium och verksamhet när de väl är etablerade.

3. Gemenskapen och dess medlemsstater skall från och med detta avtals ikraftträdande

- i) när det gäller etablering av kroatiska bolag, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag eller bolag från tredje land, beroende på vilken som är mest gynnsam,
- ii) när det gäller drivandet av dotterbolag och filialer till kroatiska bolag som är etablerade på deras territorium, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till bolag från tredje land som är etablerade på deras territorium, beroende på vilken som är mest gynnsam.

4. Fyra år efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa förfaringsätt för att utvidga giltigheten av bestämmelserna ovan så att de även gäller för medborgare från båda avtalslutande parterna när de påbörjar och utövar förvärvsverksamhet som egenföretagare.

5. Trots bestämmelserna i denna artikel skall

- a) dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag från och med detta avtals ikraftträdande ha rätt att bruka och hyra fast egendom i Kroatien,
- b) dotterbolag till gemenskapsbolag även ha samma rätt att förvärva och samma möjlighet att utnyttja äganderätt till fast egendom som kroatiska bolag och, i fråga om kollektiva nyttigheter/nyttigheter av gemensamt intresse, ha samma rättigheter som kroatiska bolag,

om dessa rättigheter är nödvändiga för att bedriva den förvärvsverksamhet för vilka de har etablerats, dock med undantag av naturtillgångar, jordbruksmark, skog och skogsbruksmark. Fyra år efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa förfaringsätt för att utvidga rättigheterna enligt denna punkt så att de även omfattar de uteslutna sektorerna.

- c) Fyra år efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka möjligheterna att utvidga rättigheterna enligt b ovan, inbegripet rättigheter inom de uteslutna sektorerna, så att de även omfattar filialer till gemenskapsbolag.

Artikel 50

1. Om inte annat följer av artikel 49 och med undantag av de finansiella tjänster som beskrivs i bilaga VI, får var och en av parterna reglera etableringen och verksamheten för bolag och medborgare på sitt territorium i den mån som denna reglering inte medför diskriminering av den andra partens bolag och medborgare i förhållande till partens egna bolag och medborgare.

2. När det gäller finansiella tjänster skall — oaktat andra bestämmelser i detta avtal — ingenting hindra en part från att vidta åtgärder av försiktighetsskäl, däribland åtgärder för att skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer vilkas egendom förvaltas av en leverantör av finansiella tjänster, eller för att säkra det finansiella systemets integritet och stabilitet. Dessa åtgärder får inte användas som ett sätt att undvika partens förpliktelser enligt detta avtal.

3. Ingenting i detta avtal skall tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda kunders affärer och kon-ton eller sådan förtrolig information eller information rörande egendomsförhållanden som innehas av offentliga organ.

Artikel 51

1. Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på lufttransporttjänster, transporttjänster på inre vattenvägar och sjötransporttjänster genom cabotage.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet får lämna rekommendationer för förbättring av möjligheterna till etablering och verksamhet på de områden som avses i punkt 1.

Artikel 52

1. Bestämmelserna i artiklarna 49 och 50 utesluter inte att en part tillämpar särskilda regler för etableringen och verksamheten på sitt territorium för filialer till sådana bolag från en annan part som inte finns på den första partens territorium, om dessa regler är berättigade med hänsyn till rättsliga eller tekniska skillnader mellan sådana filialer och filialer till bolag som finns på dess territorium eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

2. Behandlingen får inte skilja sig mer än vad som är absolut nödvändigt till följd av sådana rättsliga eller tekniska skillnader eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

Artikel 53

För att underlätta för medborgare i gemenskapen och i Kroatien att påbörja och utöva reglerad yrkesverksamhet i Kroatien respektive gemenskapen skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka vilka åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra ett ömsesidigt erkännande av behörighet. Detta råd får vidta alla nödvändiga åtgärder i detta syfte.

Artikel 54

1. Ett gemenskapsbolag eller ett kroatiskt bolag som är etablerat på Kroatiens respektive gemenskapens territorium skall ha rätt att — i enlighet med gällande lag i etableringslandet och på Kroatiens respektive gemenskapens territorium — anställa eller i ett av

sina dotterbolag eller filialer låta anställa arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat eller i Kroatien, under förutsättning att dessa arbetstagare är anställda i nyckelställning enligt punkt 2 i denna artikel och att de uteslutande anställs av bolag, dotterbolag eller filialer. Dessa arbetstagares uppehålls- och arbetstillstånd får endast omfatta tiden för en sådan anställning.

2. Som anställda i nyckelställning hos ovan avsedda bolag, nedan kallade "organisationer", betraktas anställda som förflyttas internt enligt definitionen i c nedan för följande kategorier, under förutsättning att organisationen är en juridisk person och att de berörda personerna har varit anställda av organisationen eller delägare i organisationen (andra än majoritetsaktieägare) i minst ett år omedelbart innan de förflyttades:

- a) Personer i ledande ställning i en organisation, vilka företrädesvis leder etableringens administration och vilka huvudsakligen står under allmänt överinseende av och får instruktioner från styrelsen eller företagets aktieägare eller motsvarande samt vilka huvudsakligen
- leder etableringen eller en avdelning eller underavdelning av den,
 - övervakar och kontrollerar det arbete som utförs av annan tillsyns- eller ledningspersonal eller personal med särskilda fackkunskaper,
 - har behörighet att personligen anställa och avskeda eller tillstyrka anställning, avskedande och andra personalåtgärder.
- b) Personer som är anställda i en organisation och som har ovanliga kunskaper som är väsentliga för etableringens funktion, forskningsutrustning, metoder eller administration. Utvärderingen av sådana kunskaper får, bortsett från kunskaper som är specifika för etableringen, återspegla en hög kvalifikationsnivå för en typ av arbete eller

bransch som kräver särskilt tekniskt kunnande, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.

- c) Med *anställda som förflyttas internt* avses fysiska personer som arbetar i en organisation på en parts territorium och som tillfälligt förflyttas inom ramen för förvärvsverksamhet på den andra partens territorium. Den berörda organisationen skall ha sin huvudsakliga verksamhet på en parts territorium och förflyttningen skall ske till en etablering (filial, dotterbolag) som omfattas av den organisationen och som aktivt bedriver liknande förvärvsverksamhet på den andra partens territorium.

3. Medborgare i Kroatien respektive gemenskapen skall tillåtas att resa in i och tillfälligt uppehålla sig på gemenskapens respektive Kroatiens territorium när dessa bolagsföreträdare är personer i överordnad ställning enligt punkt 2 a ovan i ett bolag och ansvarar för att etablera och leda ett gemenskapsdotterbolag eller en gemenskapsfilial till ett kroatiskt bolag eller ett kroatiskt dotterbolag eller en kroatisk filial till ett gemenskapsbolag i en av medlemsstaterna respektive Kroatien och när

- dessa företrädare inte arbetar med direktförsäljning eller tillhandahållande av tjänster, och
- bolaget har sin huvudsakliga verksamhetsort utanför gemenskapen respektive Kroatien och inte har några andra företrädare, kontor, filialer eller dotterbolag i den medlemsstaten respektive i Kroatien.

Artikel 55

Under de första tre åren efter den dag då detta avtal träder i kraft får Kroatien införa övergångsåtgärder som avviker från bestämmelserna i detta kapitel i fråga om etableringen av gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen inom vissa industrigrenar som

- genomgår omstrukturering eller står inför allvarliga svårigheter, särskilt då dessa medför allvarliga sociala problem i Kroatien, eller
- står inför en eliminering eller en drastisk minskning av den totala marknadsandel som kroatiska bolag eller medborgare har inom en viss sektor eller industri i Kroatien, eller
- är industrier som håller på att växa fram i Kroatien.

Dessa åtgärder skall

- i) upphöra att gälla senast fem år räknat från detta avtals ikraftträdande,
- ii) vara rimliga och nödvändiga för att förbättra situationen, och
- iii) inte i förhållande till kroatiska bolag och medborgare i Kroatien medföra någon diskriminering av verksamheten för de gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen som redan är etablerade i Kroatien när en viss åtgärd vidtas.

När Kroatien utformar och tillämpar dessa åtgärder skall landet när så är möjligt bevilja gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen förmånsbehandling, och under inga omständigheter en behandling som är mindre gynnsam än den som beviljas bolag eller medborgare från tredje land. Innan Kroatien antar dessa åtgärder skall landet samråda med stabiliserings- och associeringsrådet och inte sätta dem i kraft förrän tidigast en månad efter det att de konkreta åtgärder som landet tänker införa har anmälts till stabiliserings- och associeringsrådet, utom i de fall då risken för irreparabel skada kräver snabba insatser, i vilket fall Kroatien skall samråda med stabiliserings- och associeringsrådet omedelbart efter det att åtgärderna antagits.

Efter utgången av det tredje året efter det att detta avtal trätt i kraft får Kroatien införa eller bibehålla sådana åtgärder endast med

stabiliserings- och associeringsrådets tillåtelse och på de villkor som fastställs av detta.

KAPITEL III

TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

Artikel 56

1. I enlighet med följande bestämmelser åtar sig parterna att vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen samt kroatiska bolag och medborgare i Kroatien som är etablerade hos en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad.

2. I takt med den liberaliseringsprocess som avses i punkt 1 skall parterna tillåta tillfällig rörlighet för de fysiska personer som tillhandahåller tjänsten eller som är anställda av tjänsteproducenten som anställda i nyckelställning i enlighet med definitionen i artikel 54, inbegripet de fysiska personer som är representanter för gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen eller ett kroatiskt bolag eller en medborgare i Kroatien och som ansöker om tillfälligt inresetillstånd för att förhandla om försäljning av tjänster eller för att ingå avtal om försäljning av tjänster för tjänsteproducentens räkning, om dessa representanter inte kommer att arbeta med direktförsäljning till allmänheten eller med att tillhandahålla tjänsterna själva.

3. Fyra år efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis genomföra bestämmelserna i punkt 1. Hän-syn skall tas till de framsteg som parterna gjort i tillnärmningen av sin lagstiftning.

Artikel 57

1. Parterna skall inte vidta några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållandet av tjänster för gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen samt kroa-

tiska bolag eller medborgare i Kroatien som är etablerade hos en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad, i jämförelse med den situation som rådde dagen före den dag då avtalet trädde i kraft.

2. Om en av parterna anser att åtgärder som införts av den andra parten sedan avtalets ikraftträdande leder till en situation som betydligt begränsar tillhandahållandet av tjänster i jämförelse med den situation som rådde den dag då avtalet trädde i kraft, får den första parten begära samråd med den andra parten.

Artikel 58

Beträffande tillhandahållandet av transporttjänster mellan gemenskapen och Kroatien skall följande bestämmelser tillämpas:

1. När det gäller landtransporter regleras förhållandet mellan parterna av bestämmelserna i protokoll 6, vars syfte är att säkerställa i synnerhet en oinskränkt transittrafik på väg genom Kroatien och gemenskapen som helhet, en effektiv tillämpning av principen om icke diskriminering och en gradvis harmonisering av Kroatiens transportlagstiftning med gemenskapens.

2. När det gäller internationell sjötransport åtar sig parterna att effektivt tillämpa principen om obegränsad tillgång till marknaden och trafiken på affärsmässiga grunder.

- a) Denna bestämmelse skall inte påverka rättigheterna och skyldigheterna enligt Förenta nationernas uppförandekod för linjekonferenser såsom denna tillämpas av någon av parterna i detta avtal. Det står icke-konferensanslutna linjerederier fritt att bedriva verksamhet i konkurrens med en konferens så länge de iakttar principen om sund konkurrens på affärsmässiga grunder.
- b) Parterna bekräftar sitt åtagande att verka för att fri konkurrens skall utgöra en väsentlig egenskap hos tank- och torrlastsjöfarten.

3. Vid tillämpningen av principerna i punkt 2 skall parterna

- a) inte införa lastfördelningsbestämmelser i framtida bilaterala avtal med tredje land, utom i de undantagsfall då linjerederier från någon av parterna i detta avtal annars inte skulle ha någon faktisk möjlighet att bedriva transportverksamhet till och från det berörda tredje landet,
- b) förbjuda lastfördelningsbestämmelser i framtida bilaterala avtal om tank- och torrlastsjöfart,
- c) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa alla ensidiga åtgärder och administrativa, tekniska och andra hinder som skulle kunna få en restriktiv eller diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av tjänster inom internationell sjötransport, och
- d) bland annat när det gäller tillträde till hamnar som är öppna för internationell handel, utnyttjande av infrastruktur och andra sjöfartstjänster i hamnarna och därtill knutna avgifter samt i fråga om tullfaciliteter och tilldelning av hamnplatser och faciliteter för lastning och lossning inte behandla fartyg som drivs av medborgare eller bolag hos den andra parten mindre gynnsamt än sina egna fartyg.

4. I syfte att säkerställa en samordnad utveckling och en gradvis liberalisering av transporter mellan parterna, anpassad till deras ömsesidiga handelsbehov, skall parterna reglera villkoren för ömsesidigt tillträde till marknaderna för lufttransport i ett särskilt avtal som skall förhandlas fram mellan parterna efter detta avtals ikraftträdande.

5. Innan det avtal som avses i punkt 4 ingås får parterna inte vidta några åtgärder som är mer restriktiva eller diskriminerande än de som gäller innan detta avtal träder i kraft.

6. Kroatien skall anpassa sin lagstiftning,

inklusive administrativa, tekniska och andra regler, till den vid varje tidpunkt gällande gemenskapslagstiftningen för luft- och landtransport, om detta gagnar liberaliseringen och det ömsesidiga tillträdet till parternas marknader samt underlättar passagerar- och godstrafiken.

7. I takt med de gemensamma framstegen när det gäller att uppnå målen i detta kapitel skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka vilka möjligheter som finns för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för ökad frihet att tillhandahålla luft- och landtransporttjänster.

KAPITEL IV

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITALRÖRELSER

Artikel 59

Parterna åtar sig att i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden tillåta alla betalningar och överföringar på betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta mellan gemenskapen och Kroatien.

Artikel 60

1. När det gäller transaktioner på betalningsbalansens kapitalräkning och konto för finansiella transaktioner skall parterna, från och med detta avtals ikraftträdande, garantera fri rörlighet för kapital i samband med direkta investeringar i bolag som bildats i överensstämmelse med värdlandets lagstiftning och investeringar som görs i överensstämmelse med bestämmelserna i kapitel II i avdelning V samt omvandling till likvida medel eller repatriering av dessa investeringar och eventuell vinst därav.

2. Beträffande transaktioner på betalningsbalansens kapitalräkning och konto för finansiella transaktioner skall parterna, från och med detta avtals ikraftträdande, garantera fri rörlighet för kapital i samband med kredi-

ter vid affärstransaktioner eller tillhandahållande av tjänster där någon som är bosatt på en parts territorium deltar och i samband med finansiella lån och krediter med en löptid på över ett år.

Från och med detta avtals ikraftträdande skall Kroatien genom en fullständig och ändamålsenlig tillämpning av sina gällande förfaranden tillåta medborgare i Europeiska unionens medlemsstater att förvärva fast egendom i Kroatien, med undantag av de områden och föremål som anges i bilaga VII. Under de fyra år som följer på detta avtals ikraftträdande skall Kroatien gradvis anpassa sin lagstiftning rörande rätten för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater att förvärva fast egendom i Kroatien i syfte att säkerställa att de beviljas samma behandling som medborgare i Kroatien. Vid utgången av det fjärde året efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet undersöka olika förfaringssätt för att utvidga dessa rättigheter så att de även omfattar de områden och föremål som anges i bilaga VII.

Från och med det fjärde året efter det att detta avtal trätt i kraft skall parterna dessutom säkerställa fri rörlighet för kapital i samband med portföljinvesteringar och finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 skall parterna inte införa några nya restriktioner för kapitalrörelser och löpande betalningar mellan personer som är bosatta i gemenskapen och i Kroatien, och de skall inte göra de gällande bestämmelserna mer restriktiva.

4. Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 59 och den här artikeln får gemenskapen respektive Kroatien — om kapitalrörelser mellan gemenskapen och Kroatien under särskilda omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter vid hanteringen av valuta- eller penningpolitiken i gemenskapen eller Kroatien — vidta säkerhetsåtgärder med avseende på kapitalrörelser mellan gemenskapen och Kroatien under en

period på högst sex månader, förutsatt att sådana åtgärder är absolut nödvändiga.

5. Bestämmelserna ovan skall inte på något sätt hindra parternas ekonomiska aktörer från att åtnjuta en mer gynnsam behandling än vad som eventuellt föreskrivs i gällande bilaterala eller multilaterala avtal som inbegriper parterna i det här avtalet.

6. I syfte att främja målen i detta avtal skall parterna samråda för att underlätta kapitalrörelser mellan gemenskapen och Kroatien.

Artikel 61

1. Under de fyra år som följer på detta avtals ikraftträdande skall parterna vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gradvis ökande tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

2. Vid utgången av det fjärde året efter det att detta avtal trätt i kraft skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa förfaringssätten för en fullständig tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 62

1. Bestämmelserna i denna avdelning skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa.

2. De skall inte tillämpas på verksamhet som, även om det endast är tillfälligt, är förknippad med myndighetsutövning på någondera partens territorium.

Artikel 63

När det gäller denna avdelning får ingenting i detta avtal hindra parterna från att till-

lämpa sina egna lagar och förordningar på fysiska personers inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor och etablering samt tillhandahållandet av tjänster, under förutsättning att de inte tillämpar dem på ett sätt som innebär att fördelarna för någon av parterna enligt villkoren i en särskild bestämmelse i detta avtal upphävs eller begränsas. Denna bestämmelse skall inte påverka tillämpningen av artikel 62.

Artikel 64

Bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av kroatiska bolag eller medborgare i Kroatien och gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen skall också omfattas av bestämmelserna i denna avdelning.

Artikel 65

1. Den behandling som mest gynnar nation som ges enligt bestämmelserna i denna avdelning skall inte gälla för de skatteförmåner som parterna beviljar eller kommer att bevilja i framtiden på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning eller för andra skattearrangemang.

2. Ingen bestämmelse i denna avdelning skall tolkas så att det hindrar parterna från att anta eller genomföra en åtgärd som syftar till att förhindra skattesmitning eller skattefusk enligt skattebestämmelserna i avtal för att undvika dubbelbeskattning och andra skattearrangemang eller nationell skattelagstiftning.

3. Ingen bestämmelse i denna avdelning skall tolkas så att det hindrar medlemsstaterna eller Kroatien att vid tillämpning av relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bostadsort.

Artikel 66

1. Parterna skall där så är möjligt sträva efter att undvika att införa restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, för betalningsbalanssyften. En part som inför så-

dana åtgärder skall snarast möjligt förelägga den andra parten en tidsplan för deras upphävande.

2. Om en eller flera medlemsstater eller Kroatien har allvarliga svårigheter med betalningsbalansen eller står inför ett överhängande hot om detta, får gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, i överensstämmelse med de villkor som fastställts inom ramen för WTO-avtalet vidta restriktiva åtgärder, inbegripet åtgärder som rör import, vilka skall vara tidsbegränsade och inte får gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa problemet med betalningsbalansen. Gemenskapen eller Kroatien, beroende på vem som berörs, skall genast underrätta den andra parten om detta.

3. Eventuella restriktiva åtgärder skall inte tillämpas på överföringar i samband med investeringar, särskilt inte på repatrieringen av belopp som investerats eller återinvesterats eller någon form av avkastning av detta.

Artikel 67

Bestämmelserna i denna avdelning skall anpassas gradvis särskilt med hänsyn till de förpliktelser som uppkommer till följd av artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

Artikel 68

Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra någon av parterna från att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra kringgående av dess åtgärder när det gäller tredje lands tillträde till dess marknad i kraft av bestämmelserna i detta avtal.

AVDELNING VI

TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNINGEN, KONTROLL AV DESS EFTERLEV- NAD SAMT KONKURRENSBESTÄM- MELSER

Artikel 69

1. Parterna erkänner betydelsen av en

tillnärmning av Kroatiens gällande lagstiftning till gemenskapens. Kroatien skall sträva efter att se till att dess gällande och framtida lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med gemenskapens regelverk.

2. Denna tillnärmning skall inledas den dag då detta avtal undertecknas och den skall gradvis utvidgas, fram till utgången av den period som anges i artikel 5 i detta avtal, till att omfatta alla de delar av gemenskapens regelverk som avses i detta avtal. I inledningsskedet skall den i synnerhet inriktas på grundläggande delar av regelverket för den inre marknaden samt andra handelsrelaterade områden, i enlighet med ett program som skall överenskommas mellan Europeiska gemenskapernas kommission och Kroatien. Kroatien kommer också att i samförstånd med Europeiska gemenskapernas kommission bestämma förfaringsätten för att övervaka genomförandet av tillnärmningen och de åtgärder för kontroll av lagstiftningens efterlevnad som skall vidtas.

Artikel 70

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

1. Följande är oförenligt med avtalets rätta tillämpning, i den utsträckning det kan påverka handeln mellan gemenskapen och Kroatien:

- i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen.
- ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på gemenskapens eller Kroatiens territorium som helhet eller inom en väsentlig del av detta.
- iii) Allt statligt stöd som snedvrیدer eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller vissa produkter.

2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens gällande konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna.

3. Parterna skall säkerställa att ett offentligt organ som till sin funktion är oberoende ges behörighet att till fullo tillämpa punkt 1 i och 1 ii i denna artikel när det gäller privata och offentliga företag och företag som beviljats särskilda rättigheter.

4. Kroatien skall inrätta en myndighet som till sin funktion är oberoende och som är behörig att till fullo tillämpa punkt 1 iii i denna artikel inom ett år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft. Denna myndighet skall bland annat ha befogenhet att tillåta statliga stödssystem och enskilda fall av stöd i överensstämmelse med punkt 2 i denna artikel och att beordra återkallande av statligt stöd som beviljats olagligen.

5. Vardera parten skall sörja för öppenhet inom området för statligt stöd, bland annat genom att årligen lämna den andra parten en rapport eller motsvarande som följer metoden och upplägget i gemenskapens översikt avseende statligt stöd. På begäran av den ena parten skall den andra parten lämna upplysningar om enskilda fall av offentligt stöd.

6. Kroatien skall upprätta en heltäckande förteckning över stödordningar som införts före inrättandet av den myndighet som avses i punkt 4 och skall anpassa sådana stödordningar till de kriterier som avses i punkt 2 inom en period på högst fyra år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft.

7. a) Med tanke på tillämpningen av punkt 1 iii medger parterna att under de första fyra åren efter den dag då detta avtal träder i kraft skall allt offentligt stöd som beviljas av Kroatien utvärderas med

hänsyn till att Kroatien skall anses vara ett område som är jämförbart med de områden i gemenskapen som beskrivs i artikel 87.3 a i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

b) Inom tre år räknat från den dag då detta avtal träder i kraft skall Kroatien till Europeiska gemenskapernas kommission lämna uppgifter som harmoniserats på NUTS II-nivå om sin BNP per capita. Den myndighet som avses i punkt 4 i denna artikel och Europeiska gemenskapernas kommission skall därefter tillsammans utvärdera om regionerna i Kroatien är stödberättigade och den maximala stödnivån för dem, i syfte att upprätta en regionalstödslista på grundval av gemenskapens relevanta riktlinjer.

8. Med avseende på de produkter som avses i kapitel II i avdelning IV

— gäller inte bestämmelsen i punkt 1 iii,

— skall alla förfaranden som strider mot punkt 1 i utvärderas enligt de kriterier som gemenskapen fastställer på grundval av artiklarna 36 och 37 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och särskilda gemenskapsrättsakter som antagits på grundval av dessa artiklar.

9. Om en av parterna finner att ett särskilt förfarande är oförenligt med villkoren i punkt 1 i denna artikel, får den parten vidta lämpliga åtgärder efter samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet eller efter 30 arbetsdagar räknat från det att frågan hänskjutits för sådant samråd.

Denna artikel skall inte på något sätt förhindra eller påverka någondera partens vidtagande av antidumpnings- eller utjämningsåtgärder enligt relevanta artiklar i GATT 1994 eller i WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder eller därtill anknuten intern lagstiftning.

Artikel 71

Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter

1. I enlighet med denna artikel och bilaga VIII bekräftar parterna den vikt de fäster vid att säkerställa ett lämpligt och effektivt skydd och upprätthållande av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

2. Kroatien skall vidta nödvändiga åtgärder för att senast tre år efter den dag då detta avtal träder i kraft garantera en skyddsnivå för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som motsvarar den som finns i gemenskapen, inklusive effektiva medel för att upprätthålla dessa rättigheter.

3. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att ålägga Kroatien att ansluta sig till särskilda multilaterala konventioner på detta område.

4. Om det inom området för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter skulle uppstå problem som påverkar handelsvillkoren skall dessa, på begäran av någon av parterna, skyndsamt hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet i syfte att nå en för båda parter tillfredsställande lösning.

Artikel 72

Offentliga upphandlingskontrakt

1. Parterna anser det vara önskvärt att tilldelningen av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval, särskilt inom ramen för WTO, påbörjas.

2. Kroatiska bolag skall, oavsett om de är etablerade i gemenskapen eller inte, från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden inom gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för gemenskapsbolag.

Ovan nämnda bestämmelser skall också gälla för kontrakt inom sektorn för allmännyttiga tjänster så snart Kroatiens regering har antagit lagstiftning som inför gemenskapsreglerna på detta område. Gemenskapen skall regelbundet undersöka om Kroatien faktiskt har infört sådan lagstiftning.

Gemenskapsbolag som inte är etablerade i Kroatien skall senast tre år efter detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Kroatien i enlighet med lagen om offentlig upphandling på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för kroatiska bolag. Gemenskapsbolag som är etablerade i Kroatien enligt bestämmelserna i avdelning V kapitel II skall från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för kroatiska bolag.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall med jämna mellanrum undersöka möjligheten för Kroatien att ge alla gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i Kroatien.

3. Bestämmelserna i artiklarna 45—68 är tillämpliga på etablering, verksamhet och tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Kroatien samt på anställning av och rörlighet för arbetskraft i samband med fullgörande av offentliga upphandlingskontrakt.

Artikel 73

Standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse

1. Kroatien skall vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

2. I detta syfte skall parterna redan i ett tidigt skede sträva efter att

- främja användningen av gemenskapens tekniska föreskrifter och europeiska standarder, test och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- vid behov ingå europeiska protokoll om bedömning av överensstämmelse,
- främja utvecklingen av infrastruktur av hög kvalitet för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse,
- främja Kroatians deltagande i europeiska specialorgan, i synnerhet CEN, Cenelec, ETSI, EA, Welmec och Euronet.

Artikel 74

Konsumentskydd

Parterna skall samarbeta för att anpassa nivån på konsumentskyddet i Kroatien till nivån i gemenskapen. Ett effektivt konsumentskydd är nödvändigt för att säkerställa en välfungerande marknadsekonomi och kommer att vara beroende av utvecklingen av administrativa strukturer för att säkerställa marknadsövervakning och övervakning av att lagstiftningen efterlevs på detta område.

För detta ändamål och med hänsyn till deras gemensamma intressen kommer parterna att främja och sörja för

- en harmonisering av lagstiftningen och en anpassning av konsumentskyddet i Kroatien till gällande konsumentskydd i gemenskapen,
- ett aktivt konsumentskydd, inbegripet mer information och en utveckling av oberoende organisationer,
- ett effektivt rättsskydd för konsumenterna för att förbättra kvaliteten på konsumtionsvarorna och upprätthålla godtagbara säkerhetsnormer.

AVDELNING VII

RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

INLEDNING

Artikel 75

Förstärkning av institutioner och rättsstaten

Parterna skall i sitt samarbete i rättsliga och inrikes frågor fästa särskild vikt vid att befästa rättsstatsprincipen och förstärka institutioner på alla nivåer inom förvaltningen i allmänhet och brottsbekämpningen och domstolsväsendet i synnerhet.

Det rättsliga samarbetet skall särskilt inriktas på ett oberoende domstolsväsende, en förbättring av dess effektivitet och utbildning av jurister.

SAMARBETE BETRÄFFANDE FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER

Artikel 76

Visering, gränskontroll, asyl och invandring

1. Parterna skall samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och kommer inom dessa områden att upprätta samarbetsramar, även på regional nivå.

2. Samarbetet i de frågor som avses i punkt 1 skall grundas på samråd och nära samordning mellan parterna och bör inbegripa tekniskt och administrativt bistånd för

- utbyte av information om lagstiftning och praxis,
- utarbetande av lagstiftning,
- förbättring av institutionernas effektivitet,
- personalutbildning,

- tillförlitliga resehandlingar och upptäckta av falska handlingar.
3. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande:
- På asylområdet: på utveckling och tillämpning av nationell lagstiftning så att den uppfyller standarderna i 1951 års Genèvekonvention och 1967 års New York-protokoll för att på så sätt se till att principen om ”non-refoulement” iaktas.
 - På området för laglig invandring: på regler för inresa samt rättigheterna och den rättsliga ställningen för dem som tillåts resa in i landet. När det gäller invandring samtycker parterna till en rättvis behandling av de medborgare från andra länder som är lagligen bosatta på deras territorier och till att främja en integrationspolitik som syftar till att bevilja dem rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med de rättigheter och skyldigheter som de egna medborgarna har.

Stabiliserings- och associeringsrådet får rekommendera ytterligare samarbetsområden inom ramen för denna artikel.

Artikel 77

Förebyggande och kontroll av olaglig invandring; återtagande

1. Parterna enas om att samarbeta för att förebygga och kontrollera olaglig invandring. I detta syfte
- samtycker Kroatien till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på en medlemsstats territorium, på begäran av den senare och utan ytterligare formaliteter, och
 - samtycker varje medlemsstat i Europeiska unionen till att återta de av sina medborgare som olagligen befinner sig på Kroatiens territorium, på begäran av

den senare och utan ytterligare formaliteter,

Europeiska unionen och Kroatien skall förse sina medborgare med lämpliga identitetshandlingar och kommer att erbjuda dem de administrativa resurser som är nödvändiga för detta.

2. Parterna enas om att på begäran ingå ett avtal mellan Kroatien och Europeiska gemenskapen som reglerar de särskilda skyldigheter som Kroatien och Europeiska unionens medlemsstater har i fråga om återtagande, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.

3. I avvaktan på att det avtal med gemenskapen som avses i punkt 2 ingås samtycker Kroatien till att på begäran av en medlemsstat ingå sådana bilaterala avtal med enskilda medlemsstater i Europeiska unionen som reglerar särskilda skyldigheter i fråga om återtagande mellan Kroatien och den berörda medlemsstaten, inbegripet en skyldighet att återta andra länders medborgare samt statslösa personer.

4. Stabiliserings- och associeringsrådet skall undersöka vilka andra gemensamma insatser som kan göras för att förhindra och kontrollera olaglig invandring, inbegripet människohandel.

SAMARBETE BETRÄFFANDE PENNINGTVÄTT OCH OLAGLIG NARKOTIKA

Artikel 78

Penningtvätt

1. Parterna enas om nödvändigheten att göra ansträngningar och att samarbeta i syfte att hindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet.

2. Samarbetet på detta område får omfatta

administrativt och tekniskt bistånd i syfte att införa föreskrifter och lämpliga, välfungerande normer och metoder för att bekämpa penningtvätt, vilka är likvärdiga med dem som antagits av gemenskapen och andra internationella forum på detta område.

Artikel 79

Samarbete beträffande olaglig narkotika

1. Parterna skall, inom ramen för sina respektive befogenheter och sin respektive behörighet, samarbeta för att säkerställa en balanserad och integrerad strategi i fråga om narkotikabekämpning. Politiken för narkotikabekämpning och de åtgärder som vidtas inom ramen för denna skall syfta till att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika samt till en mer effektiv kontroll av prekursorer.

2. Parterna skall komma överens om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att uppnå dessa mål. Åtgärderna skall grundas på allmänt överenskomna principer i enlighet med EU:s strategi för narkotikabekämpning.

Samarbetet mellan parterna skall inbegripa tekniskt och administrativt bistånd, särskilt inom följande områden:

- Utarbetande av nationell lagstiftning och nationella program.
- Inrättande av institutioner och informationscentrum.
- Utbildning av personal.
- Narkotikarelaterad forskning.
- Hindrande av avledning av prekursorer som används för olaglig framställning av narkotika.

Parterna får enas om att inbegripa andra områden.

SAMARBETE I STRAFFRÄTTSLIGA FRÅGOR

Artikel 80

Förebyggande och bekämpning av brottslighet och annan olaglig verksamhet

1. Parterna är eniga om att samarbeta för att förebygga och bekämpa brottslighet och annan olaglig verksamhet, organiserad eller annan, t.ex.

- människohandel,
- olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korruption, valutaförfalskning, olaglig handel med produkter som industriavfall, radioaktivt material och olagliga eller förfälskade produkter,
- olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,
- smuggling,
- olaglig handel med vapen,
- terrorism.

Samarbetet i dessa frågor skall vara föremål för samråd och nära samordning mellan parterna.

2. Det tekniska och administrativa biståndet på detta område får inbegripa

- utarbetande av nationell lagstiftning på straffrättens område,
- förbättring av effektiviteten hos de institutioner som skall bekämpa och förebygga brottslighet,
- personalutbildning och utveckling av undersökningskapacitet,
- utarbetande av åtgärder för att förebygga brottslighet.

AVDELNING VIII

SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

Artikel 81

1. Gemenskapen och Kroatien skall etablera ett nära samarbete med sikte på att bidra till Kroatiens utvecklings- och tillväxtmöjligheter. Detta samarbete skall stärka de befintliga ekonomiska förbindelserna på bredast möjliga grund till nytta för båda parter.

2. Politiska handlingsprogram och andra åtgärder skall syfta till att få till stånd ekonomisk och social utveckling i Kroatien. Dessa program bör säkerställa att miljöhänsyn införlivas fullständigt redan från början och att de är knutna till kraven på harmonisk social utveckling.

3. Samarbetet skall integreras i en regional ram för samarbete. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åtgärder som kan främja samarbete mellan Kroatien och dess grannländer, inklusive medlemsstaterna, för att på så sätt bidra till regional stabilitet. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om prioriteringar mellan och inom de samarbetsområden som beskrivs nedan.

Artikel 82

Ekonomisk politik

1. Gemenskapen och Kroatien skall underlätta den ekonomiska reformprocessen genom att samarbeta för att förbättra förståelsen för grunddragen i deras respektive ekonomier och för hur den ekonomiska politiken bedrivs i marknadsekonomier.

2. I detta syfte skall gemenskapen och Kroatien samarbeta för att

- utbyta information om makroekonomiska resultat och prognoser samt om utvecklingsstrategier,
- tillsammans analysera ekonomiska frågor av gemensamt intresse, inbegripet

utformningen av en ekonomisk politik och medlen för att genomföra denna.

- främja ett bredare samarbete i syfte att påskynda överföringen av kunskaper och tillgången till ny teknik.

3. På begäran av myndigheterna i Kroatien kan gemenskapen tillhandahålla bistånd som är utformat för att stödja Kroatiens ansträngningar att gradvis närma sin politik till den som förs inom ramen för ekonomiska och monetära unionen. Samarbetet på detta område skall inbegripa ett informellt informationsutbyte om ekonomiska och monetära unionen och Europeiska centralbankssystemets principer och funktion.

Artikel 83

Statistiskt samarbete

1. Samarbetet på statistikområdet skall inriktas på att utveckla ett effektivt och hållbart statistiksystem som i rätt tid kan tillhandahålla den pålitliga, objektiva och korrekta information som krävs för planering och övervakning av reform- och övergångsprocessen i Kroatien. Samarbetet skall göra det möjligt för Kroatiens centrala statistikbyrå att bättre tillgodose sina kunders behov, både den offentliga förvaltningens och det privata näringslivets. Statistiksystemet skall respektera de grundläggande statistikprinciperna som utfärdats av Förenta nationerna och bestämmelserna i den europeiska statistiklagstiftningen samt utvecklas i linje med gemenskapens regelverk.

2. I detta syfte skall parterna särskilt samarbeta för att

- främja utvecklingen av en effektiv statistikmyndighet i Kroatien, grundad på lämpliga institutionella strukturer,
- sträva efter harmonisering med internationella och europeiska normer och klassificeringssystem i syfte att göra det möjligt för det nationella statistiksystemet att anta gemenskapens regelverk på statistikområdet,

- ge ekonomiska aktörer inom den privata och den offentliga sektorn samt forskarkåren tillämplig socioekonomisk statistik,
 - tillhandahålla de uppgifter som behövs för att upprätthålla och övervaka de ekonomiska reformerna,
 - säkra en konfidentiell behandling av enskilda uppgifter, och
 - gradvis öka insamlingen och överföringen av uppgifter till det europeiska statistiksystemet.
3. Samarbetet på detta område skall i synnerhet inbegripa utbyte av information om metoder, överföring av kunskaper samt utbildning.

Artikel 84

Bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster

1. Parterna skall samarbeta i syfte att upprätta och utveckla ett lämpligt ramverk för att understödja sektorerna för bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster i Kroatien.

Samarbetet skall inriktas på följande:

- Införandet av ett gemensamt redovisningssystem som är förenligt med europeiska normer.
- Förstärkning och omstrukturering av bank- och försäkringssektorerna samt andra finansiella sektorer.
- Förbättrad övervakning och reglering av banktjänster och andra finansiella tjänster.
- Informationsutbyte, särskilt beträffande föreslagen lagstiftning.
- Förberedande av översättning och termförteckningar.

2. Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla effektiva revisionssystem i Kroatien, baserade på harmoniserade gemenskapsmetoder och gemenskapsförfaranden.

Samarbetet skall inriktas på

- tekniskt bistånd till statens revisionsverk i Kroatien,
- inrättande av interna revisionsenheter vid offentliga myndigheter,
- utbyte av information om revisionssystem,
- standardisering av redovisningshandlingar,
- utbildning och rådgivning.

Artikel 85

Främjande och skydd av investeringar

1. Samarbetet mellan parterna skall syfta till att etablera ett gynnsamt klimat för såväl inhemska som utländska privata investeringar.

2. Målen för samarbetet skall särskilt vara att

- Kroatien förbättrar regelverket så att investeringar främjas och skyddas,
- vid behov ingå bilaterala avtal med medlemsstaterna för att främja och skydda investeringar,
- förbättra investeringskyddet.

Artikel 86

Industriellt samarbete

1. Samarbetet skall syfta till att främja moderniseringen och omstruktureringen av industrin och enskilda sektorer i Kroatien samt till industriellt samarbete mellan ekonomiska aktörer på båda sidor, särskilt med sikte på att stärka den privata sektorn på villkor som garanterar att miljön skyddas.

2. Initiativ till industriellt samarbete skall återspegla båda parterns prioriteringar. De skall beakta regionala aspekter på industriell utveckling och vid behov främja transnationella partnerskap. Initiativen bör i synnerhet vara inriktade på att upprätta lämpliga strukturer för företag, förbättra kunskaperna om företagsledning samt stödja marknader och främja större öppenhet på marknader och ett bättre företagsklimat. Särskild uppmärksamhet skall ägnas utformandet av effektiva åtgärder för exportfrämjande i Kroatien.

Artikel 87

Små och medelstora företag

Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla och stärka små och medelstora företag inom den privata sektorn, upprättandet av nya företag på områden som erbjuder möjlighet till tillväxt och samarbetet mellan små och medelstora företag i gemenskapen och Kroatien.

Artikel 88

Turism

1. Samarbetet mellan parterna på området för turism skall inriktas på att underlätta turistnäringens verksamhet och uppmuntra till turism genom överföring av kunskaper, genom att Kroatien deltar i viktiga europeiska turistorganisationer och genom att möjligheterna till gemensam verksamhet undersöks.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Informationsutbyte i viktiga frågor av ömsesidigt intresse som påverkar turistsektorn samt kunskapsöverföring.
- Uppmuntrande av utvecklingen av en infrastruktur som bidrar till investeringar inom turistsektorn.
- Undersökning av regionala turistprojekt.

Artikel 89

Tull

1. Parterna skall samarbeta för att säkerställa överensstämmelse med alla de bestämmelser som enligt planerna skall antas på handelsområdet och för att få till stånd en tillnärmning av Kroatiens tullsystem till gemenskapens system och på så sätt bidra till att bana väg för de liberaliseringsåtgärder som planeras enligt detta avtal.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Möjlighet att sammankoppla gemenskapens och Kroatiens transiteringssystem samt att införa det administrativa enhetsdokumentet.
- Förbättring och förenkling av inspektioner och formaliteter i samband med godstransport.
- Utveckling av gränsöverskridande infrastruktur mellan parterna.
- Utveckling av tullsamarbete till stöd för införandet av moderna tullinformationssystem.
- Utbyte av information, inbegripet information om undersökningsmetoder.
- Kroatiens antagande av Kombinerad nomenklaturen.
- Utbildning av tulltjänstemän.

3. Utan att det påverkar det utökade samarbetet enligt detta avtal, särskilt artiklarna 77, 78 och 80, skall det ömsesidiga biståndet mellan parternas administrativa myndigheter i tullfrågor äga rum enligt bestämmelserna i protokoll 5.

Artikel 90

Beskattning

Parterna kommer att upprätta samarbete på

skatteområdet, inbegripet åtgärder som syftar till en ytterligare reformering av skattesystemet och omstrukturering av skatteförvaltningen i syfte att säkerställa en effektiv skatteuppbörd samt bekämpning av skattebedrägerier.

Artikel 91

Samarbete på det sociala området

1. På sysselsättningsområdet skall samarbetet mellan parterna särskilt inriktas på att modernisera arbetsförmedlingen och yrkesrådgivningen, införa stödåtgärder och främja lokal utveckling för att stödja en omstrukturering av industrin och arbetsmarknaden. Samarbetet skall också omfatta studier samt tillhandahållande av experthjälp, information och utbildning.

2. När det gäller social trygghet skall samarbetet mellan parterna syfta till att anpassa Kroatiens sociala trygghetssystem till de nya ekonomiska och sociala kraven, särskilt genom att tillhandahålla experthjälp, information och utbildning.

3. Samarbetet mellan parterna kommer att innefatta en anpassning av den kroatiska lagstiftningen om arbetsvillkor och lika möjligheter för kvinnor och män.

4. Parterna skall utveckla sitt samarbete för att förbättra skyddsnivån för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, med utgångspunkt i den skyddsnivå som finns inom gemenskapen.

Artikel 92

Jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri

Samarbetet på detta område skall inriktas på modernisering och omstrukturering av jordbruket och jordbrukets förädlingsindustri i överensstämmelse med gemenskapsbestämmelserna och gemenskapsstandarderna, vattenförvaltning, landsbygdsutveckling, en gradvis harmonisering av den veterinära och fytosanitära lagstiftningen med gemenskaps-

standarder och utveckling av skogsnäringen i Kroatien.

Artikel 93

Fiske

Gemenskapen och Kroatien skall undersöka möjligheterna att fastställa områden av gemensamt intresse inom fiskesektorn, vilka måste vara av en sådan art att de gagnar båda parter.

Artikel 94

Utbildning

1. Parterna skall samarbeta i syfte att höja den allmänna utbildningsnivån och nivån på yrkeskvalifikationerna i Kroatien.

2. Tempus-programmet kommer att bidra till att stärka samarbetet mellan parterna i fråga om utbildning, vilket främjar demokratin, rättsstaten och ekonomiska reformer.

3. Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen kommer också att bidra till förbättringen av utbildningsstrukturer och utbildningsverksamhet i Kroatien.

Artikel 95

Kulturellt samarbete

Parterna förbinder sig att främja det kulturella samarbetet. Syftet med detta samarbete är bland annat att förbättra den ömsesidiga förståelsen och respekten mellan individer, samhällen och nationer.

Artikel 96

Information och kommunikation

Gemenskapen och Kroatien kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att stimulera det ömsesidiga informationsutbytet. Företrädare kommer att ges till program som syftar till att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen och till att förse yrkes-

grupper i Kroatien med mer specialiserad information.

Artikel 97

Samarbete på det audiovisuella området

1. Parterna skall samarbeta för att främja den audiovisuella industrin i Europa och uppmuntra till samproduktion på film- och televisionsområdet.

2. Kroatien kommer att anpassa sin politik för reglering av innehåll i gränsöverskridande sändningar till gemenskapens politik, med särskild hänsyn till frågor som rör förvärv av immateriella rättigheter till program och sändningar via satellit eller kabel, och att harmonisera sin lagstiftning med gemenskapens regelverk.

Artikel 98

Infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster

1. Parterna kommer att stärka samarbetet på området för infrastruktur för elektronisk kommunikation, inbegripet traditionella tele- och relevanta elektroniska audiovisuella transportnät och tillhörande tjänster, för att Kroatien slutligt skall kunna anpassa sig till gemenskapens regelverk från och med avtalets ikraftträdande.

2. Ovan nämnda samarbete kommer att inriktas på följande prioriterade områden:

- Utveckling av politiska handlingsprogram.
- Rättsliga aspekter och regleringsaspekter.
- Den institutionella uppbyggnad som krävs för en liberaliserad miljö.
- Modernisering av Kroatiens elektroniska infrastruktur och integrering av denna i europeiska och globala nät, med tyngdpunkt på förbättringar på regional nivå.

— Internationellt samarbete.

— Samarbete inom europeiska strukturer, särskilt de som är verksamma på standardiseringsområdet.

— Samordning av ståndpunkter i internationella organisationer och forum.

Artikel 99

Informationssamhället

Parterna kommer att stärka samarbetet i syfte att vidareutveckla informationssamhället i Kroatien. De övergripande målen kommer att vara att förbereda samhället som helhet på den digitala tidsåldern, att dra till sig investeringar och att skapa driftskompatibilitet mellan nät och tjänster.

Myndigheterna i Kroatien kommer med gemenskapens hjälp att noggrant granska varje politiskt åtagande som görs i Europeiska unionen, i syfte att anpassa sin egen politik till unionens.

Myndigheterna i Kroatien kommer att upprätta en plan för att anta gemenskapens lagstiftning rörande informationssamhället.

Artikel 100

Transport

1. Utöver bestämmelserna i artikel 58 och i protokoll 6 till detta avtal skall parterna utveckla och öka samarbetet på transportområdet i syfte att göra det möjligt för Kroatien att

- omstrukturera och modernisera transportinfrastrukturen och därtill hörande infrastruktur,
- förbättra passagerar- och godstransporterna samt tillträdet till transportmarknaden genom att undanröja administrativa, tekniska och andra hinder,
- uppnå driftstandarder jämförbara med standarderna i gemenskapen,

- utveckla ett transportsystem som är förenligt med och anpassat till gemenskapssystemet, och
 - förbättra miljöskyddet på transportområdet och minska skadliga effekter och föroreningar.
2. Följande samarbetsområden skall prioriteras:
- Utveckling av väg-, järnvägs-, flygplats-, inre vattenvägs- och hamninfrastrukturen samt andra stora trafikleder av gemensamt intresse samt transeuropeiska och alleuropeiska förbindelser.
 - Förvaltning av järnvägar och flygplatser, inbegripet lämpligt samarbete mellan relevanta nationella myndigheter.
 - Vägtransport, inbegripet vägskatter och vägavgifter samt sociala och miljömässiga aspekter.
 - Kombinerade järnvägs- och vägtransporter.
 - Harmonisering av internationell transportstatistik.
 - Modernisering av teknisk transportutrustning i enlighet med gemenskapsnormerna och hjälp att erhålla finansiering för detta, särskilt i fråga om kombinerad väg-järnvägstransport, multimodala transporter och omlastning.
 - Främjande av gemensamma forsknings- och teknikprogram.
 - Antagande av samordnade transportstrategier som är förenliga med dem som tillämpas i gemenskapen.

Artikel 101

Energi

1. Samarbetet kommer att utgå från marknadsekonomiska principer och Europeiska energistadgefördraget och utvecklas i

syfte att uppnå en gradvis integrering av Europas energimarknader.

2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:

- Utformning och planering av energipolitiken, inbegripet modernisering av infrastrukturen, förbättring och diversifiering av energiförsörjningen och förbättring av tillträdet till energimarknaden, inklusive förenklad transitering, överföring och distribution samt upprustning av regionalt betydelsefulla sammankopplingar med grannländers elnät.
- Ledarskap och utbildning för energisektorn och överföring av teknik och kunskaper. Främjande av energibesparingar, energieffektivitet, förnybar energi och studier om energiproduktionens och energiförbrukningens miljökonsekvenser.
- Utformning av ramvillkor för omstrukturering av energibolag och samarbete mellan företag inom denna sektor.
- Utveckling av ramlagstiftning på energiområdet i överensstämmelse med gemenskapens regelverk.

Artikel 102

Kärnsäkerhet

1. Parterna kommer att samarbeta på området för kärnsäkerhet och säkerhetskontroll. Samarbetet kan omfatta följande områden:

- Förbättring av Kroatiens lagar och andra författningar om kärnsäkerhet och förstärkning av tillsynsmyndigheter och deras resurser.
- Skydd mot radioaktiv strålning, inbegripet övervakning av strålning från radioaktiva ämnen i miljön.
- Hantering av radioaktivt avfall och vid

- behov avveckling av kärnkraftsanläggningar.
- Främjande av avtal mellan EU:s medlemsstater eller Euratom och Kroatien om snabb underrättelse och snabbt informationsutbyte i händelse av kärnenergiolyckor och om katastrofberedskap, gränsöverskridande seismisk forskning och kärnsäkerhetsfrågor i allmänhet, vid behov.
- Problem i samband med bränslecykler.
- Säkerhetskontroll av kärnmaterial.
- Bättre övervakning och kontroll av transporter av material som är känsliga för radioaktiv förorening.
- Ansvar gentemot tredje man på kärnenergiområdet.
- Klassificering och säker hantering av kemikalier.
- Säkerheten vid industrianläggningar.
- Minskning, återvinning och säkert bortskaffande av avfall samt genomförande av Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall (Basel 1989).
- Jordbrukets miljökonsekvenser, jorderosion och förorening orsakad av jordbrukskemikalier.
- Skydd av flora och fauna, inklusive skogar, och bevarande av biologisk mångfald.
- Fysisk planering, inbegripet byggnads- och stadsplanering.

Artikel 103

Miljö

1. Parterna skall utveckla och stärka sitt samarbete i den viktiga uppgiften att bekämpa försämringen av miljön, i syfte att främja en miljömässigt hållbar utveckling.
2. Samarbetet kan inriktas på följande prioriterade områden:
 - Vattenkvalitet, inklusive hantering av avloppsvatten, särskilt i fråga om gränsöverskridande vattentillgångar.
 - Bekämpning av lokala, regionala och gränsöverskridande luft- och vattenföroreningar (inbegripet dricksvatten).
 - Effektiv övervakning av föroreningsnivåer och utsläpp.
 - Utveckling av strategier för globala frågor och klimatfrågor.
 - Effektiv, hållbar och ren energiproduktion och energikonsumtion.
 - Användning av ekonomiska och fiskala instrument för att förbättra miljön.
 - Utförande av miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.
 - Oavbruten tillnärmning av lagar och förordningar till gemenskapens normer.
 - Internationella konventioner på miljöområdet i vilka gemenskapen deltar.
 - Samarbete på regional och internationell nivå.
 - Utbildning och information om miljöfrågor och hållbar utveckling.
3. På området för skydd mot naturkatastrofer kommer parterna att samarbeta för att skydda människor, djur, egendom och miljön mot katastrofer orsakade av människor. I detta syfte kan samarbetet omfatta följande områden:
 - Utbyte av resultat från utvecklingsprojekt inom vetenskap och forskning.

- System för ömsesidig och snabb under- rättelse och varning om risker och ka- tastrofer samt följderna av dessa.
- Räddnings- och hjälpinsatser samt bi- ståndssystem vid katastrofer.
- Utbyte av erfarenheter av rehabilitering och återuppbyggnad efter en katastrof.

Artikel 104

Samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling

1. Parterna skall främja bilateralt samar- bete inom civil vetenskaplig forskning och teknisk utveckling (FoTU) på grundval av principen om ömsesidig nytta och, med hän- syn till tillgängliga resurser, lämplig tillgång till sina respektive program, med beaktande av lämpliga nivåer för ett effektivt skydd av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

2. Detta samarbete skall omfatta

- utbyte av vetenskaplig och teknisk in- formation och organisering av gemen- samma vetenskapliga möten,
- gemensamma FoTU-verksamheter, och
- utbildning och program för rörlighet för vetenskapsmän, forskare och tek- niska experter inom FoTU på båda si- dor.

3. Detta samarbete skall genomföras en- ligt särskilda arrangemang, som skall för- handlas och beslutas i enlighet med sådana förfaranden som vardera parten antar och som bland annat skall fastställa lämpliga be- stämmelser om immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

Artikel 105

Regional och lokal utveckling

Parterna skall stärka sitt regionala utveck-

lingssamarbete i syfte att bidra till ekonomisk utveckling och minska regionala obalanser.

Särskild uppmärksamhet skall riktas mot gränsöverskridande, transnationellt och inter- regionalt samarbete. För detta ändamål kan ett utbyte av information och experter genomföras.

AVDELNING IX

EKONOMISKT SAMARBETE

Artikel 106

För att uppnå målen i detta avtal och i en- lighet med artiklarna 3, 107 och 109 kan Kroatien erhålla ekonomiskt bistånd från gemenskapen i form av gåvobistånd och lån, inbegripet lån från Europeiska investerings- banken.

Artikel 107

Ekonomiskt bistånd i form av gåvobistånd skall ges inom ramen för verksamhetsåtgär- der som fastställs i den relevanta rådsförord- ningen inom ramen för ett vägledande fler- årigt program som gemenskapen upprättar efter samråd med Kroatien.

De övergripande målen för biståndet, i form av institutionell uppbyggnad och in- vesteringar, är att bidra till de demokratiska, ekonomiska och institutionella reformerna i Kroatien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. Det ekonomiska bi- ståndet kan omfatta alla områden för harmo- nisering av lagstiftning och alla samarbets- områden i enlighet med detta avtal, inbegri- pet rättsliga och inrikes frågor. Hänsyn bör tas till huruvida de infrastrukturprojekt av gemensamt intresse som fastställs i protokoll 6 har genomförts till fullo.

Artikel 108

På begäran av Kroatien och om särskilda behov föreligger kan gemenskapen i samord- ning med internationella finansiella institut undersöka möjligheten att på vissa villkor i undantagsfall bevilja landet makroekon-

miskt stöd, med beaktande av alla tillgängliga ekonomiska resurser.

Artikel 109

För att på ett optimalt sätt kunna utnyttja alla tillgängliga resurser skall parterna se till att gemenskapens bidrag ges i nära samordning med bidrag från andra källor, till exempel medlemsstaterna, andra länder och internationella finansiella institut.

I detta syfte skall parterna regelbundet utbyta information om alla biståndskällor.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBE- STÄMMELSER

Artikel 110

Härmed inrättas ett stabiliserings- och associeringsråd som skall övervaka tillämpningen och genomförandet av detta avtal. Det skall regelbundet och när omständigheterna så kräver sammanträda på lämplig nivå. Det skall undersöka alla frågor av betydelse som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av gemensamt intresse.

Artikel 111

1. Stabiliserings- och associeringsrådet skall bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och medlemmar av den kroatiska regeringen, å andra sidan.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta sin egen arbetsordning.

3. Medlemmarna i stabiliserings- och associeringsrådet får låta sig representeras i enlighet med de villkor som skall fastställas i dess arbetsordning.

4. Ordförandeskapet i stabiliserings- och associeringsrådet skall växelvis innehas av

en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för Kroatien, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

5. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken skall banken delta i stabiliserings- och associeringsrådets arbete som observatör.

Artikel 112

Stabiliserings- och associeringsrådet skall, i syfte att uppnå målen i detta avtal, ha befogenhet att fatta beslut inom ramen för avtalet i de fall som föreskrivs i detta. De beslut som fattas skall vara bindande för parterna, som skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra dem. Stabiliserings- och associeringsrådet får även vid behov utfärda rekommendationer. Det skall utarbeta sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan parterna.

Artikel 113

Var och en av parterna skall till stabiliserings- och associeringsrådet hänskjuta alla tvister avseende tillämpningen eller tolkningen av detta avtal. Stabiliserings- och associeringsrådet får bilägga tvisten genom ett bindande beslut.

Artikel 114

1. Stabiliserings- och associeringsrådet skall vid utförandet av sina uppgifter biträdas av en stabiliserings- och associeringskommitté som skall bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och företrädare för Europeiska gemenskapernas kommissionen, å ena sidan, och av företrädare för Kroatien, å andra sidan.

2. I sin arbetsordning skall stabiliserings- och associeringsrådet fastställa stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, i vilka skall ingå förberedelse av stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden, och besluta om kommitténs arbete.

3. Stabiliserings- och associeringsrådet får delegera vilken som helst av sina befo-

genheter till stabiliserings- och associeringskommittén. I sådana fall skall kommittén fatta beslut i enlighet med villkoren i artikel 112.

Artikel 115

Stabiliserings- och associeringskommittén får inrätta underkommittéer.

Artikel 116

Härmed inrättas en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Den skall vara ett forum för ledamöterna av det kroatiska parlamentet och Europaparlamentet där de kan sammanträda och utbyta åsikter. Kommittén skall själv fastställa hur ofta den skall sammanträda.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall bestå av ledamöter av Europaparlamentet, å ena sidan, och ledamöter av det kroatiska parlamentet, å andra sidan.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall anta sin egen arbetsordning.

Ordförandeskapet i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén skall växelvis innehas av Europaparlamentet och det kroatiska parlamentet, i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

Artikel 117

Inom ramen för detta avtal åtar sig vardera parten att säkerställa att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt.

Artikel 118

Ingenting i detta avtal skall hindra en part från att vidta åtgärder som

- a) den anser nödvändiga för att förhindra utlämnandet av upplysningar som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen,
- b) rör produktionen av eller handeln med vapen, ammunition eller krigsmateriel eller som rör forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, under förutsättning att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren för de produkter som inte är avsedda för särskilda militära ändamål,
- c) den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga inre störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning, under krig eller allvarlig internationell spänning som utgör ett krigshot, eller för att uppfylla förpliktelser som den har godtagit i syfte att upprätthålla fred och internationell säkerhet.

Artikel 119

1. Inom de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser i detta skall de ordningar som

- Kroatien tillämpar med avseende på gemenskapen inte ge upphov till någon diskriminering mellan medlemsstaterna, deras medborgare eller deras bolag eller andra företag,
- gemenskapen tillämpar med avseende på Kroatien inte ge upphov till någon diskriminering mellan medborgare i Kroatien eller kroatiska bolag eller andra företag.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka parternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare som har olika bostadsort.

Artikel 120

1. Parterna skall vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som krävs för fullgörandet av deras skyldigheter enligt detta avtal. De skall se till att de mål som uppställs i detta avtal uppnås.

2. Om endera parten anser att den andra parten har underlåtit att fullgöra en skyldighet enligt detta avtal får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör detta skall den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som erfordras för en grundlig undersökning av situationen i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.

3. Vid valet av åtgärder skall de som minst stör avtalets funktion prioriteras. Dessa åtgärder skall omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och skall på begäran av den andra parten bli föremål för samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet.

Artikel 121

Parterna är överens om att på begäran av endera parten snarast via lämpliga kanaler samråda om alla frågor som rör tolkningen eller tillämpningen av detta avtal och andra relevanta aspekter av förbindelserna mellan parterna.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte på något sätt påverka tillämpningen av artiklarna 31, 38, 39 och 43.

Artikel 122

Detta avtal skall inte beröra de rättigheter som garanteras enskilda personer och marknadsaktörer genom befintliga avtal som är bindande för en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Kroatien, å andra sidan, förrän motsvarande rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal.

Artikel 123

Protokollen 1, 2, 3, 4, 5 och 6 samt bilagorna I—VIII skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

Artikel 124

Detta avtal ingås på obestämd tid.

Endera parten får säga upp detta avtal genom att underrätta den andra parten om sin avsikt. Detta avtal skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för en sådan underrättelse.

Artikel 125

I detta avtal avses med ”parter” gemenskapen, dess medlemsstater eller gemenskapen och dess medlemsstater, i enlighet med deras respektive befogenheter, å ena sidan, och Kroatien, å andra sidan.

Artikel 126

Detta avtal är tillämpligt på de territorier i vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stål-gemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i dessa fördrag, å ena sidan, och på Kroatiens territorium, å andra sidan.

Artikel 127

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal.

Artikel 128

Detta avtal är upprättat i två exemplar på respektive parts samtliga officiella språk, vilka samtliga texter är lika giltiga.

Artikel 129

Parterna skall godkänna detta avtal i enlighet med sina egna förfaranden.

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna

till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket är avslutade.

Artikel 130

Interimsavtal

Om, i avvaktan på att de förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande avslutas, bestämmelserna i vissa delar av detta avtal, särskilt bestämmelserna om fri rör-

lighet för varor och de relevanta transportbestämmelserna, sätts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och Kroatien, är parterna överens om att uttrycket ”den dag då detta avtal träder i kraft” under sådana omständigheter och såvitt avser avdelning IV och artiklarna 70 och 71 i detta avtal samt protokollen 1—5 och relevanta bestämmelser i protokoll 6 till detta avtal skall avse den dag då det relevanta interimsavtalet träder i kraft med avseende på förpliktelserna enligt nämnda bestämmelser.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

- Bilaga I: Kroatiens tullmedgivanden för industriprodukter från gemenskapen (enligt artikel 18.2)
- Bilaga II: Kroatiens tullmedgivanden för industriprodukter från gemenskapen (enligt artikel 18.3)
- Bilaga III: Definition av de ”Baby beef”-produkter som avses i artikel 27.2
- Bilaga IV a: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet för obegränsade kvantiteter från och med avtalets ikraftträdande) (enligt artikel 27.3 a i)
- Bilaga IV b: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet inom ramen för tullkvoter från och med avtalets ikraftträdande) (enligt artikel 27.3 a ii)
- Bilaga IV c: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (tullfrihet för obegränsade kvantiteter ett år efter avtalets ikraftträdande) (enligt artikel 27.3 b i)
- Bilaga IV d: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis avskaffande av MGN-tullarna, inom ramen för tullkvoter) (enligt artikel 27.3 c i)
- Bilaga IV e: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis sänkning av MGN-tullarna, för obegränsade kvantiteter) (enligt artikel 27.3 c ii)
- Bilaga IV f: Kroatiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter (gradvis sänkning av MGN-tullarna, inom ramen för tullkvoter) (enligt artikel 27.3 c iii)
- Bilaga V a: Produkter som avses i artikel 28.1
- Bilaga V b: Produkter som avses i artikel 28.2
- Bilaga VI: Etablering: Finansiella tjänster som avses i artikel 50
- Bilaga VII: EU-medborgares förvärv av fast egendom — Förteckning över undantag som avses i artikel 60.2
- Bilaga VIII: Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som avses i artikel 71

Bilagorna I—V b till stabiliserings- och associeringsavtalet och protokollen 1—4 till avtalet, slutakten och förklaringarna har inte publicerats som bilagor till denna proposition. Texterna ingår i Europeiska gemenskapernas officiella tidning EGT C 332 E, 27.11.2001, s. 2—221.

BILAGA VI

ETABLERING: FINANSIELLA TJÄNSTER

som avses i artikel 50

Finansiella tjänster: Definitioner

En finansiell tjänst är en tjänst av finansiell karaktär som tillhandahålls av ett företag från någon av parterna som tillhandahåller finansiella tjänster.

Finansiella tjänster omfattar följande verksamhet:

A. Alla försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster:

1. Direkt försäkring (innefattande koassurans):
 - i) Livförsäkring.
 - ii) Skadeförsäkring.
2. Återförsäkring och retrocession.
3. Försäkringsförmedling, såsom mäklari och agenturverksamhet.
4. Försäkringsrelaterade tjänster, såsom konsult-, aktuarie-, riskprövnings- och skaderegleringstjänster.

B. Banktjänster och andra finansiella tjänster (med undantag av försäkringstjänster):

1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten.
2. Utlåning av alla slag, inklusive konsumentkrediter, hypotekskrediter, lånekrediter, factoring och finansiering av affärstransaktioner.

3. Finansiell leasing.
4. Alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, inklusive betal- och kreditkort, resecheckar och bankväxlar.
5. Garantier och åtaganden.
6. Handel för egen eller annans räkning, på en börs, på en OTC-marknad eller på annat sätt, med följande:
 - a) Penningmarknadsinstrument (innefattande checkar, växlar, bankcertifikat osv.).
 - b) Utländsk valuta.
 - c) Derivatinstrument innefattande, men inte begränsade till, terminer och optioner.
 - d) Valuta- och ränteinstrument, innefattande sådana produkter som svappar, ränteterminer (forward rate agreements) osv.
 - e) Överlåtbara värdepapper.
 - f) Andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inklusive guld- och silvertackor.
7. Medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och serviceverksamhet i samband med sådana emissioner.
8. Penningmäklari.

9. Förvaltning av tillgångar, såsom kassa- eller portföljförvaltning, förvaltning av alla former av kollektiva investeringar, förvaltning av pensionsfonder, förvaring och förvaltning av anförtrodda medel.
 10. Reglering och clearing av finansiella tillgångar, däribland värdepapper, derivat och andra överlåtbara instrument.
 11. Tillhandahållande och överföring av finansiella upplysningar, finansiell databehandling och tillhörande programvara som andra leverantörer av finansiella tjänster tillhandahållit.
 12. Rådgivnings- och förmedlingstjänster och andra till finansiella tjänster relaterade tjänster med avseende på all verksamhet enligt punkterna 1—11 ovan, däribland kreditupplysning och kreditanalys, undersökningar och rådgivning i samband med investeringar och portföljer, rådgivning om förvärv samt omstrukturering av företag och företagsstrategier.
- Följande typer av verksamhet skall undantäckas från definitionen av finansiella tjänster:
- a) Verksamhet som bedrivs av centralbanker eller någon annan offentlig institution inom ramen för penning- eller valutakurspolitik.
 - b) Verksamhet som bedrivs av centralbanker, statliga organ eller myndigheter eller offentliga institutioner för statens räkning eller med statlig garanti, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivas av företag som tillhandahåller finansiella tjänster i konkurrens med sådana offentliga organ.
 - c) Verksamhet som ingår i lagstadgade sociala trygghets- eller pensionssystem, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivas av företag som tillhandahåller finansiella tjänster i konkurrens med offentliga organ eller privata institutioner.
-

*BILAGA VII***EU-MEDBORGARES FÖRVÄRV AV FAST EGENDOM**

Förteckning över undantag som avses i artikel 60.2

Undantagna sektorer:

- Jordbruksmark enligt definitionen i lagen om jordbruksmark (Narodne novine (officiella tidskriften) nr 54/94, konsoliderad text, 48/95, 19/98 och 105/99).
 - Områden som är skyddade enligt miljöskyddslagen (Narodne novine (officiella tidskriften) nr 30/94).
-

*BILAGA VIII***IMMATERIELLA, INDUSTRIELLA OCH KOMMERSIELLA RÄTTIGHETER**

som avses i artikel 71

1. Parterna bekräftar den vikt de fäster vid de förpliktelser som följer av följande multilaterala konventioner:
- Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Rom, 1961).
 - Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).
 - Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken (Stockholmstexten, 1967, ändrad 1979).
 - Konventionen om patentsamarbete (Washington, 1970, ändrad 1979, reviderad 1984).
 - Konventionen om skydd för framställare av fonogram mot otillåten kopiering av deras fonogram (Genève, 1971).
 - Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Paristexten, 1971).
 - Niceöverenskommelsen rörande den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gäller (Genève, 1977, ändrad 1979).
 - WIPO-fördraget om upphovsrätt (Genève, 1996).
 - WIPO-fördraget om framföranden och fonogram (Genève, 1996).
2. Från och med ikraftträdandet av detta avtal skall parterna i enlighet med TRIPS-avtalet och i fråga om erkännande och skydd av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter bevilja företag och medborgare från den andra parten sådan behandling som inte är mindre förmånlig än den som beviljas ett tredje land enligt bilaterala avtal.
-

FÖRTECKNING ÖVER PROTOKOLL

- Protokoll 1 om textil- och beklädnadsprodukter
- Protokoll 2 om stålprodukter
- Protokoll 3 om handeln mellan gemenskapen och Kroatien med bearbetade jordbruksprodukter
- Protokoll 4 om definition av begreppet "ursprungsprodukter" och om metoder för administrativt samarbete
- Protokoll 5 om ömsesidigt bistånd mellan administrativa myndigheter i tullfrågor
- Protokoll 6 om landtransport

PROTOKOLL 5

om ömsesidigt bistånd mellan administrativa myndigheter i tullfrågor

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

- a) *tullagstiftning*: alla lagar och författningar som gäller på de avtalsslutande parternas territorier och som reglerar import, export och transitering av varor och hänförande av varor till alla andra slags tullförfaranden, inbegripet åtgärder avseende förbud, begränsning och kontroll,
- b) *begärande myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som gör en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll,
- c) *anmodad myndighet*: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som tar emot en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll,
- d) *personuppgifter*: alla uppgifter avseende en identifierad eller identifierbar enskild individ,
- e) *överträdelse av tullagstiftningen*: alla kränkningar eller försök till kränkningar av tullagstiftningen.

Artikel 2

Räckvidd

1. De avtalsslutande parterna skall inom ramen för sina befogenheter lämna varandra bistånd på det sätt och i enlighet med de villkor som fastställs i detta protokoll för att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att förebygga, utreda och beivra överträdelser av denna lagstiftning.

2. Bistånd i tullfrågor i enlighet med detta protokoll skall vara tillämpligt på varje administrativ myndighet hos de avtalsslutande parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Det skall inte påverka de regler som gäller ömsesidigt bistånd i straffrättsliga frågor. Det skall inte heller tillämpas på information som erhållits med stöd av befogenheter som utövats på framställan av en rättslig myndighet, utom när överlämnandet av sådan information har godkänts av samma rättsliga myndighet.

3. Bistånd vid uppbörd av tullar, skatter och böter skall inte omfattas av detta protokoll.

Artikel 3

Bistånd på begäran

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten lämna alla relevanta upplysningar som kan göra det möjligt för den begärande myndigheten att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, inbegripet upplysningar om upptäckta eller planerade aktiviteter som innebär eller skulle kunna innebära en överträdelse av sådan lagstiftning.

2. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten informera den begärande myndigheten om huruvida

- a) de varor som exporterats från den ena avtalsslutande partens territorium på korrekt sätt har importerats till den andra avtalsslutande partens territorium och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna,
- b) de varor som importerats till den ena avtalsslutande partens territorium på korrekt sätt har exporterats från den andra avtalsslutande partens territori-

um och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna.

3. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten inom ramen för sina lagar och andra författningar vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att särskild övervakning sker av

- a) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara eller ha varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- b) platser där lager av varor har inrättats eller skulle kunna inrättas på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att dessa varor är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- c) varor som är under transport eller som skulle kunna transporteras på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- d) transportmedel som används eller kan komma att användas på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

Artikel 4

Spontant bistånd

De avtalsslutande parterna skall, på eget initiativ och i enlighet med sina lagar och författningar, bistå varandra om de anser detta vara nödvändigt för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att tillhandahålla sådan information som de får om

- aktiviteter som är eller som förefaller att vara en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen och som kan vara av intresse för den andra avtalsslutande parten,
- nya medel eller metoder som används

för att utföra en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,

- varor som enligt vad som är känt är föremål för en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara eller ha varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,
- transportmedel som skäligen kan antas ha använts, användas eller komma att användas i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

Artikel 5

Överlämnande, meddelande

På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten, i enlighet med de lagar och andra författningar som gäller för den, vidta alla nödvändiga åtgärder för att

- överlämna alla handlingar, eller
- meddela alla beslut,

som härrör från den begärande myndigheten och som faller inom detta protokolls räckvidd till en mottagare som är bosatt eller etablerad inom den anmodade myndighetens territorium.

En framställan om överlämnande av handlingar och om meddelande av beslut skall ske skriftligen på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet.

Artikel 6

Utformning av och innehåll i en framställan om bistånd

1. En framställan om bistånd enligt detta protokoll skall vara skriftlig. Den skall åtföljas av de handlingar som behövs för att framställan skall kunna tillmötesgå. I brådskande

fall kan en muntlig framställan godtas, men en sådan framställan skall omedelbart bekräftas skriftligen.

2. En framställan enligt punkt 1 skall innehålla följande information:

- a) Begärande myndighet.
- b) Den åtgärd som begärs.
- c) Syftet med och orsaken till framställan.
- d) De lagar och andra författningar samt andra rättsliga bestämmelser som berörs.
- e) Så noggranna och fullständiga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för undersökningarna.
- f) En sammanfattning av relevanta fakta och av de undersökningar som redan har utförts.

3. En framställan skall vara avfattad på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet. Detta krav skall inte gälla sådana handlingar som åtföljer framställan i enlighet med punkt 1.

4. Om en framställan inte uppfyller ovanstående formella krav får rättelse eller komplettering av den begäras; till dess får säkerhetsåtgärder vidtas.

Artikel 7

Handläggning av en framställan

1. För att tillmötesgå en framställan om bistånd skall den anmodade myndigheten inom ramen för sin behörighet och sina tillgängliga resurser förfara på samma sätt som om den handlade för egen räkning eller på framställan av övriga myndigheter i samma avtalsslutande part, och lämna den informa-

tion som den redan förfogar över eller utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar. Denna bestämmelse skall även gälla varje annan myndighet till vilken den anmodade myndigheten har lämnat en framställan när myndigheten inte kan handla på egen hand.

2. En framställan om bistånd skall handläggas i enlighet med den anmodade avtalsslutande partens lagar och andra författningar.

3. En avtalsslutande parts bemyndigade tjänstemän får, med den andra avtalsslutande partens samtycke och på de villkor som denne ställer, infinna sig hos den anmodade myndigheten eller hos varje annan myndighet som berörs i enlighet med punkt 1 samt från dessa erhålla sådan information om aktiviteter som är eller som skulle kunna vara verksamhet som innebär överträdelse av tulllagstiftningen vilken den begärande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. En avtalsslutande parts vederbörligen bemyndigade tjänstemän får, med den andra avtalsslutande partens samtycke och på de villkor som denne ställer, närvara vid undersökningar som genomförs inom den senare partens territorium.

Artikel 8

Form för meddelande av information

1. Den anmodade myndigheten skall skriftligen till den begärande myndigheten översända resultatet av gjorda undersökningar tillsammans med relevanta handlingar, bestyrkta kopior eller andra föremål.

2. Sådan information kan lämnas i datoriserad form.

3. Originalhandlingar skall överlämnas endast på framställan härom, när bestyrkta kopior är otillräckliga. Dessa handlingar skall återlämnas så snart som möjligt.

Artikel 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Bistånd får vägras eller underkastas vissa villkor eller krav i de fall då en part anser att bistånd enligt detta protokoll

- a) sannolikt kränker suveräniteten hos Kroatien eller hos en medlemsstat som har anmodats att lämna bistånd enligt detta protokoll, eller
- b) sannolikt skadar allmän ordning, säkerhet eller andra väsentliga intressen, särskilt i de fall som avses i artikel 10.2,
- c) medför kränkning av industri- eller företagshemligheter eller brott mot tystnadsplikten.

2. Biståndet får uppskjutas av den anmodade myndigheten om det skulle påverka en pågående undersökning eller rättslig åtgärd eller ett pågående mål. I så fall skall den anmodade myndigheten samråda med den begärande myndigheten för att fastställa om bistånd kan lämnas på de villkor som den anmodade myndigheten eventuellt kräver.

3. Om den begärande myndigheten söker sådant bistånd som den själv inte skulle kunna tillhandahålla om den hade fått en sådan framställan, skall den ange detta i sin framställan. Det ankommer då på den anmodade myndigheten att avgöra hur den skall förhålla sig till en sådan framställan.

4. I de fall som avses i punkterna 1 och 2 skall den begärande myndigheten snarast underrättas om den anmodade myndighetens beslut och skälen för detta.

Artikel 10

Informationsutbyte och konfidentialitet

1. All information som, oavsett i vilken

form, överlämnas i enlighet med detta protokoll skall vara konfidentiell eller föremål för restriktioner med avseende på dess utlämnande beroende på de tillämpliga bestämmelserna hos respektive avtalslutande part. Den skall omfattas av bestämmelserna om sekretess och åtnjuta det skydd som gäller liknande information enligt tillämplig lagstiftning hos den avtalslutande part som mottar informationen och enligt motsvarande bestämmelser som gäller för gemenskapens organ.

2. Personuppgifter får endast utbytas under förutsättning att den avtalslutande part som mottar uppgifterna åtar sig att tillämpa en skydds nivå som minst motsvarar den som i det särskilda fallet tillämpas av den avtalslutande part som lämnar uppgifterna. Därför skall de avtalslutande parterna överlämna information till varandra om de bestämmelser som är tillämpliga hos dem, inbegripet, i förekommande fall, de gällande rättsreglerna i gemenskapens medlemsstater.

3. Att information som erhållits i enlighet med detta protokoll används i rättsliga eller administrativa förfaranden vilka inletts i fråga om verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen skall anses svara mot syftet med detta protokoll. De avtalslutande parterna får därför i uppteckningar av bevismaterial, rapporter och vittnesmål samt i mål inför domstol som bevis använda den information de har erhållit och de handlingar de har tagit del av i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll. Den behöriga myndighet som har lämnat denna information eller givit tillgång till handlingarna skall underrättas om sådan användning.

4. Den information som erhållits får endast användas för de syften som fastställs i detta protokoll. Om någon av de avtalslutande parterna önskar använda sådan information för andra syften, skall den parten inhämta ett skriftligt förhandsmedgivande från den myndighet som tillhandahöll informationen. Sådan användning skall då omfattas av de restriktioner som denna myndighet har fastställt.

Artikel 11

Experter och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att inom ramen för detta bemyndigande inställa sig som expert eller vittne vid rättsliga eller administrativa förfaranden rörande frågor som omfattas av detta protokoll och framlägga de föremål, handlingar eller bestyrkta kopior därav som kan behövas i förfarandena. I en framställan om inställelse skall anges inför vilken rättslig eller administrativ myndighet som denne tjänsteman skall inställa sig samt om vilka frågor och i vilken egenskap tjänstemannen skall höras.

Artikel 12

Kostnader för bistånd

De avtalsslutande parterna skall avstå från alla krav gentemot varandra på ersättning för kostnader som är en följd av tillämpningen av detta protokoll, förutom när det gäller kostnader för experter och vittnen samt för tolkar och översättare som inte är offentligt anställda.

Artikel 13

Genomförande

1. Kroatens tullmyndigheter, å ena sidan, och behöriga enheter vid Europeiska gemenskapernas kommission och i förekommande fall medlemsstaternas tullmyndigheter, å andra sidan, skall ansvara för genomförandet av detta protokoll. De skall besluta om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för tillämpningen och därvid beakta gällande bestämmelser, särskilt inom området för dataskydd. De får föreslå behöriga organ att vidta sådana ändringar i detta protokoll som de anser nödvändiga.

2. De avtalsslutande parterna skall samråda med varandra och informera varandra om de närmare tillämpningsföreskrifter som antas i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 14

Andra avtal

1. Med beaktande av Europeiska gemenskapens och dess medlemsstaters respektive befogenheter skall bestämmelserna i detta protokoll

- inte inverka på de avtalsslutande parternas förpliktelser enligt andra internationella avtal eller konventioner,
- anses komplettera de avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och Kroatien,
- inte inverka på gemenskapsbestämmelserna om överlämnande mellan de behöriga enheterna i Europeiska gemenskapernas kommission och medlemsstaternas tullmyndigheter av information som erhållits inom ramen för detta protokoll och som kan vara av intresse för gemenskapen.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 skall bestämmelserna i detta protokoll ha företräde framför bestämmelser i sådana bilaterala avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och Kroatien i de fall då bestämmelserna i de senare är oförenliga med bestämmelserna i detta protokoll.

3. När det gäller frågor om tillämpligheten av detta protokoll skall de avtalsslutande parterna samråda för att lösa dessa inom ramen för den stabiliserings- och associeringskommitté som inrättats i enlighet med artikel 114 i stabiliserings- och associeringsavtalet.

PROTOKOLL 6

om landtransport

Artikel 1

Mål

Syftet med detta protokoll är att främja samarbete mellan parterna när det gäller landtransporter, i synnerhet transittrafik, och att för detta ändamål trygga en samordnad utveckling av transporter mellan och genom parternas territorier genom fullständig och ömsesidig tillämpning av alla bestämmelser i detta protokoll.

Artikel 2

Räckvidd

1. Samarbetet skall omfatta landtransporter, särskilt väg- och järnvägstransporter samt kombinerade transporter och därtill hörande infrastruktur.

2. Detta protokoll skall härvid särskilt omfatta följande:

- Infrastruktur på transportområdet inom något av parternas territorier i den omfattning som är nödvändig för att syftet med detta protokoll skall uppnås.
- Ömsesidigt marknadstillträde vad gäller vägtransporter.
- Grundläggande rättsliga och administrativa bestämmelser, däribland bestämmelser på handels- och skatteområdet samt sociala och tekniska bestämmelser.
- Samarbete för utveckling av ett transportsystem som svarar mot miljökrav.
- Ett regelbundet informationsutbyte om hur parternas transportpolitik utvecklas, särskilt med avseende på infrastrukturen på transportområdet.

3. Transporter på vattenvägar skall regleras av de särskilda bestämmelserna i förklaringen i bilaga II.

Artikel 3

Definitioner

I detta protokoll används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *gemenskapens transittrafik*: ett inom gemenskapen etablerat transportföretags transitering av gods genom kroatiskt territorium till eller från någon av gemenskapens medlemsstater.
- b) *kroatisk transittrafik*: ett i Kroatien etablerat transportföretags transitering av gods från Kroatien genom gemenskapens territorium till tredje land eller från tredje land till Kroatien.
- c) *kombinerade transporter*: godstransporter i fall då lastbilen, släpvagnen, påhängsvagnen, med eller utan dragbil, utbyrescontainer eller en sådan container som är minst 20 fot lång, används för transport på väg den inledande eller avslutande vägsträckan, och fraktas på järnväg, inre vattenvägar eller till havs den mellanliggande sträckan, om den mellanliggande sträckan är minst 100 kilometer fågelvägen och den inledande eller avslutande vägtransporten sker
 - mellan den plats där godset lastas och närmast lämpliga järnvägsstation för lastning när det gäller den inledande vägsträckan och mellan närmast lämpliga järnvägsstation för lossning och den plats där godset lossas för den avslutande vägsträckan, eller
 - inom en radie av högst 150 kilometer

fågelvägen från lastnings- eller lossningshamnen.

INFRASTRUKTUR

Artikel 4

Allmän bestämmelse

De avtalsslutande parterna skall vidta inbördes samordnade åtgärder för att utveckla ett infrastrukturnät för kombinerade transporter som en väsentlig förutsättning för att lösa de problem som berör befördan av varor genom Kroatien, särskilt i de alleuropeiska korridorerna V, VII, X och på det adriatiskt/joniska alleuropeiska transportområdet som ansluter till korridor VIII.

Artikel 5

Planering

Utvecklingen av ett regionalt transportnät för kombinerade transporter på kroatiskt territorium, vilket uppfyller Kroatiens och sydöstra Europas behov och omfattar de viktigaste väg- och järnvägssträckorna, inre vattendämnarna, hamnarna i inlandet, hamnarna, flygplatserna och andra relevanta knutpunkter i nätet, är av särskilt intresse för gemenskapen och Kroatien. Detta nät skall ansluta till de regionala trans- eller alleuropeiska näten i angränsande länder och vara driftskompatibelt med gemenskapens transeuropeiska transportnät. De olika projekten och prioriteringarna kommer att bedömas enligt de metoder som används för bedömning av behoven av transportinfrastruktur (Transport Infrastructure Needs Assessment, TINA) och hänsyn kommer att tas till resultat från TINA-undersökningar i angränsande länder. Resultaten av den bedömningen bör klarlägga transportprioriteringarna vid tilldelning av Kroatiens egna medel och vid eventuell samfinansiering från gemenskapen av projekt i samband med detta nät.

Artikel 6

Ekonomiska aspekter

1. Enligt artikel 107 i avtalet skall gemenskapen bidra ekonomiskt till det nödvändiga infrastrukturarbete som avses i artikel 5. Detta ekonomiska bidrag kan ges i form av lån från Europeiska investeringsbanken och genom andra former av finansiering som kan tillföra ytterligare medel.

2. För att påskynda arbetet kommer kommissionen att så långt det är möjligt stimulera till användning av kompletterande medel, som till exempel genom att vissa av medlemsstaterna investerar på bilateral basis eller genom investeringar finansierade av allmänna eller privata medel.

JÄRNVÄGSTRANSPORT OCH KOMBINERAD TRANSPORT

Artikel 7

Allmän bestämmelse

Parterna skall vidta de inbördes samordnade åtgärder som är nödvändiga för utveckling och främjande av järnvägstransporter och kombinerade transporter som ett sätt att för framtiden trygga att en betydande del av de bilaterala transporterna och transiteringarna genom Kroatien sker under mera miljövänliga förhållanden.

Artikel 8

Särskilda aspekter rörande infrastruktur

Som en del av moderniseringen av järnvägarna i Kroatien skall erforderliga åtgärder vidtas för att anpassa systemet till kombinerade transporter, särskilt i fråga om upprustning eller byggande av godsterminaler, spårvidd i tunnlar och kapacitet, vilket kräver stora investeringar.

Artikel 9

Stödåtgärder

Parterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att främja utvecklingen av kombinerade transporter. Syftet med sådana åtgärder skall vara att

- stimulera användare och avsändare att använda kombinerade transporter,
- göra de kombinerade transporterna konkurrenskraftiga med vägtransporter, särskilt genom ekonomiskt stöd från gemenskapen eller Kroatien inom ramen för deras respektive lagstiftning,
- främja användningen av kombinerade transporter på långa sträckor och att särskilt främja användandet av utbytescontainrar, containrar och obeledsagade transporter i allmänhet,
- öka de kombinerade transporternas snabbhet och tillförlitlighet
- öka godstågens turtäthet för att tillgodose avsändarnas och användarnas behov,
- förkorta väntetiderna på godsterminalerna och att öka deras produktivitet,
- på lämpligt sätt undanröja alla hinder från tillfartsvägarna för att förbättra de kombinerade transporternas tillgänglighet,
- att där så är nödvändigt harmonisera vikter, mått och tekniska egenskaper för specialutrustning, framför allt för att trygga nödvändig överensstämmelse mellan spårvidderna, och att vidta samordnade åtgärder för att beställa och ta i bruk sådan utrustning som krävs i förhållande till trafikintensiteten, och
- i allmänhet anta andra lämpliga beslut.

Artikel 10

Järnvägarnas roll

Inom ramen för statens respektive järnvägsbolagens befogenheter skall parterna rekommendera sina respektive järnvägsbolag att för såväl person- som godstransporternas vidkommande

- stärka samarbetet inom alla områden såväl bilateralt som multilateralt och inom ramen för de internationella järnvägsorganisationerna, särskilt vad gäller förbättringar av transporttjänsternas kvalitet och säkerhet,
- gemensamt försöka organisera järnvägssystemet för att stimulera avsändarna till att sända gods med järnväg i stället för på väg, särskilt vad gäller transittrafiken, i enlighet med principerna om sund konkurrens och valfrihet för användarna,
- förbereda Kroatiens deltagande i det transeuropeiska fraktnätet som det definieras i gemenskapens regelverk om utveckling av järnvägarna.

VÄGTRANSPORT

Artikel 11

Allmänna bestämmelser

1. Vad gäller det ömsesidiga tillträdet till transportmarknaderna skall parterna, i ett inledande skede och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, vidmakthålla sådana ordningar som härrör från bilaterala avtal eller andra gällande internationella bilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan gemenskapens medlemsstater och Kroatien eller, om sådana avtal eller överenskommelser inte finns, som härrör från den faktiska situationen 1991.

I avvaktan på att ett avtal om tillträde till vägtransportmarknaden ingås mellan gemenskapen och Kroatien som avses i artikel 12, samt ett avtal om vägskatter som avses i arti-

kel 13.2, skall Kroatien samarbeta med gemenskapens medlemsstater för att ändra dessa bilaterala avtal så att de anpassas till detta protokoll.

2. Parterna skall bevilja oinskränkt tillträde för gemenskapens transittrafik genom Kroatien och för kroatisk transittrafik genom gemenskapen med verkan från den dag då avtalet träder i kraft.

3. Genom avvikelse från punkt 2 skall följande bestämmelser tillämpas på kroatisk transittrafik genom Österrike:

- a) Till och med den 31 december 2002 kommer en ordning att bibehållas för kroatisk transittrafik, vilken är identisk med den som är tillämplig enligt det bilaterala avtalet mellan Österrike och Kroatien, undertecknat den 6 juni 1995. Senast den 30 juni 2002 skall parterna undersöka hur den ordning som tillämpas mellan Österrike och Kroatien fungerar mot bakgrund av den princip om icke-diskriminering som skall tillämpas på tunga lastbilar från Europeiska gemenskapen och Kroatien som transiterar gods genom Österrike. Om nödvändigt kommer lämpliga åtgärder att vidtas för att säkra en effektiv tillämpning av principen om icke-diskriminering.
- b) Mellan den 1 januari 2003 och den 31 december 2003 skall ett system med miljöpoäng tillämpas, liknande det som anges i artikel 11 i protokoll 9 till anslutningsakten för Österrike. Beräkningsmetod och föreskrifter och förfaranden avseende administration och kontroll av miljöpoängen kommer att överenskommas i god tid genom skriftväxling mellan de avtalsslutande parterna och ligga i linje med artiklarna 11 och 14 i ovannämnda protokoll 9.

4. Om gemenskapsåkeriernas transittrafik till följd av de rättigheter som ges i enlighet med punkt 2 skulle öka så mycket att den vållar eller hotar att vålla allvarlig skada på väginfrastrukturen eller trafikflödet på de

huvudvägar som anges i artikel 5, och om det på grund av samma omständigheter uppstår problem på gemenskapens territorium i närheten av gränsen till Kroatien, skall ärendet läggas fram för stabiliserings- och associeringsrådet i enlighet med artikel 113 i avtalet. Parterna får föreslå särskilda tillfälliga, icke-diskriminerande åtgärder som är nödvändiga för att begränsa eller lindra sådan skada.

5. Om Europeiska gemenskapen upprättar regler i syfte att minska föroreningarna från tunga lastbilar som är registrerade i Europeiska unionen skall likvärdiga regler gälla för tunga lastbilar registrerade i Kroatien som en person önskar köra genom gemenskapens territorium. Stabiliserings- och associeringsrådet skall besluta om de nödvändiga bestämmelserna.

6. Parterna skall avstå från att vidta ensidiga åtgärder som kan leda till diskriminering mellan gemenskapens och Kroatiens transportföretag eller fordon. Varje avtalsslutande part skall vidta de åtgärder som krävs för att underlätta vägtransporter till eller genom den andra avtalsslutande partens territorium.

Artikel 12

Marknadstillträde

Parterna skall inom ramen för sina respektive interna bestämmelser samarbeta för att uppnå sådana tillvägagångssätt som sannolikt kan främja utvecklingen av ett transportsystem som svarar

— mot de avtalsslutande parternas behov och som är förenligt med fullbordandet av gemenskapens inre marknad och genomförandet av den gemensamma transportpolitiken, å ena sidan, och Kroatiens ekonomiska politik och transportpolitik, å andra sidan, och

— ett slutgiltigt system som på ömsesidig grund reglerar tillträdet till den framtida vägtransportmarknaden mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 13

Beskattning, vägavgifter och andra avgifter

1. Parterna godtar att beskattning av vägfordon, vägavgifter och andra avgifter måste vara icke-diskriminerande hos endera parten.

2. Parterna skall inleda förhandlingar i syfte att nå en överenskommelse om vägskatt så snart som möjligt på grundval av de bestämmelser inom detta område som antagits av gemenskapen. Syftet med en sådan överenskommelse skall framför allt vara att trygga det fria trafikflödet över gränserna, successivt avveckla skillnaderna mellan de avtalsslutande parternas olika vägskattesystem och undanröja de konkurrenssnedvridningar som uppstår på grund av sådana skillnader.

3. I avvaktan på att de förhandlingar som avses i punkt 2 har slutförts skall parterna undanröja diskriminering mellan gemenskapsåkare och åkare från Kroatien med avseende på uttag av skatter och avgifter för framförande eller ägande av tunga lastbilar samt skatter eller avgifter som tas ut för transporter inom parternas territorier. Kroatien skall på begäran underrätta Europeiska gemenskapernas kommission om de skatter, vägavgifter och andra avgifter som landet tillämpar, liksom om metoden för att beräkna dem.

4. Till dess att de avtal som avses i punkt 2 och artikel 12 har ingåtts, skall efter detta avtals ikraftträdande samråd i förväg äga rum om varje förslag till ändring av skattesatser, vägavgifter eller andra avgifter, inbegripet systemen för att ta ut avgifterna, vilka kan komma att tillämpas på gemenskapens transittrafik genom Kroatien.

Artikel 14

Vikt och mått

1. Kroatien skall godta att vägfordon som uppfyller gemenskapens normer vad gäller vikter och mått utan hinder fritt får framföras

på de vägar som omfattas av artikel 5. Under sex månader efter detta avtals ikraftträdande får vägfordon som inte uppfyller gällande kroatiska normer beläggas med en särskild icke-diskriminerande avgift som motsvarar den skada som deras högre axeltryck vållar.

2. Kroatien skall eftersträva att till utgången av det femte året efter detta avtals ikraftträdande harmonisera sina gällande bestämmelser och normer för vägbygge med den lagstiftning som gäller i gemenskapen, och skall göra stora ansträngningar för att förbättra de befintliga vägar som omfattas av artikel 5 så att de uppfyller dessa nya bestämmelser och normer inom den föreslagna tiden, i överensstämmelse med sina ekonomiska möjligheter.

Artikel 15

Miljö

1. För att skydda miljön skall parterna eftersträva att införa sådana normer för avgas- och stoftutsläpp och bullernivåer för tunga lastbilar som tillförsäkrar en hög skyddsnivå.

2. För att förse industrin med tydlig information och för att stimulera till samordning i fråga om forskning, planering och produktion skall avvikande nationella normer undvikas inom detta område.

Fordon som uppfyller de normer som fastställs genom internationella avtal på miljöområdet får användas på parternas territorier utan ytterligare restriktioner.

3. Vid införande av nya normer skall parterna samarbeta för att uppnå ovannämnda mål.

Artikel 16

Sociala aspekter

1. Kroatien skall harmonisera sin lagstiftning rörande utbildning av vägtransportper-

sonal, särskilt med avseende på frakt av farligt gods, med gemenskapsnormerna.

2. Kroatien, såsom en avtalsslutande part i Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter (AETR), och gemenskapen skall i största möjliga utsträckning samordna sin politik rörande förarnas körtider, avbrott och viloperioder, samt besättningarnas sammansättning, när det gäller den framtida utvecklingen av den sociala lagstiftningen på detta område.

3. Parterna skall samarbeta när det gäller genomförandet och kontrollen av efterlevnaden av den sociala lagstiftningen på vägtransportområdet.

4. Med sikte på ömsesidigt erkännande skall parterna se till att deras respektive regler om rätt att yrkesmässigt bedriva godstransporter på väg är likvärdiga.

Artikel 17

Bestämmelser om trafik

1. Parterna skall utbyta erfarenheter och sträva efter att harmonisera sin lagstiftning för att förbättra trafikflödet under trafikintensiva perioder (veckoslut, helger och semestertider).

2. Parterna skall generellt stimulera införande, utveckling och samordning av ett informationssystem för vägtrafik.

3. Parterna skall sträva efter att harmonisera sin lagstiftning rörande transport av lättfördärliga varor, levande djur och farliga ämnen.

4. Parterna skall även sträva efter att harmonisera den tekniska hjälp som ges till förarna, spridandet av väsentlig trafikinformation och annan information som kan vara av intresse för turister och räddningstjänsten, däribland ambulanstransporter.

FÖRENKLING AV FORMALITETER

Artikel 18

Förenklning av formaliteter

1. Parterna är eniga om att förenkla godsflödet både med järnväg och på väg vad gäller såväl bilateral transport som transittrafik.

2. Parterna är eniga om att inleda förhandlingar i syfte att ingå avtal om underlätande av kontroller och formaliteter vad gäller godstransport.

3. Parterna är eniga om att så långt som det är nödvändigt gemensamt verka för och stimulera till att ytterligare förenklande åtgärder vidtas.

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 19

Utvidgning av protokollets räckvidd

Om endera av parterna på grundval av erfarenheter från tillämpningen av detta protokoll drar den slutsatsen att andra åtgärder, som inte faller inom ramen för protokollet, skulle kunna gagna en samordnad europeisk transportpolitik och framför allt hjälpa till att lösa de problem som är förbundna med transittrafiken, skall den för den andra parten lägga fram förslag om detta.

Artikel 20

Genomförande

1. Samarbetet mellan parterna skall äga rum inom ramen för en särskild underkommitté som skall inrättas i enlighet med artikel 115 i avtalet.

2. Denna underkommitté skall särskilt

a) upprätta planer för samarbete vad gäller järnvägstransport, kombinerad transport, transportforskning och miljö,

- b) analysera tillämpningen av besluten enligt detta protokoll och vid eventuella problem till stabiliserings- och associeringskommittén rekommendera lämpliga åtgärder, för och annat statistiskt arbete kring internationell transport, särskilt transittrafik.
- c) två år efter det att avtalet trätt i kraft göra en utvärdering av situationen vad gäller förbättring av infrastrukturen och följderna av en fri transittrafik, Artikel 21
Bilagor
- d) samordna övervakning av, prognoser Bilagorna skall utgöra en integrerad del av detta protokoll.